

Helena Orava & Mira Peltoniemi

ÄITIEN KOKEMUKSIA LOMAKOTI ONNELA RY:N PERHEKERHOSTA

ÄITIEN KOKEMUKSIA LOMAKOTI ONNELA RY:N PERHEKERHOSTA

Helena Orava & Mira Peltoniemi
Opinnäytetyö
Syksy 2020
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

Tekijät: Helena Orava & Mira Peltoniemi

Opinnäytetyön nimi: Äitien kokemuksia Lomakoti Onnela ry:n perhekerhosta

Työn ohjaaja: Aira Vähärautio, Kari Virolainen & Riikka Huttunen

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2020

Sivumäärä: 60 + 8

Toteutimme opinnäytetyömme yhteistyössä Lomakoti Onnela ry:n kanssa tutkimalla kokemuksia matalakynnyksisestä ja ennaltaehkäisevästä lapsiperheiden palvelusta – Lomakoti Onnela ry:n perhekerhosta. Opinnäytetyömme tarkoituksena oli kartoittaa Lomakoti Onnela ry:n perhekerhoon osallistuneiden äitien kokemuksia perhekerhotoiminnasta erityisesti vertaistukeen, yhteisöllisyyteen sekä osallisuuteen liittyen. Lisäksi tarkoituksenamme oli kerätä perhekerhoon osallistuneiden äitien mielipiteitä siitä, miten perhekerhotoimintaa voitaisiin kehittää. Opinnäytetyömme tavoitteena oli siis tuottaa yhteistyökumppanillemme tietoa siitä, millaisia kokemuksia perheenäideillä on perhekerhosta ja millaisia kehittämisideoita heillä on perhekerhoon liittyen.

Opinnäytetyömme teoreettinen viitekehys rakentuu lapsiperheiden hyvinvointiin liittyvistä käsitteistä. Tutkimuksemme on menetelmäsuuntaukseltaan suurimmaksi osaksi kvantitatiivinen, mutta myös osittain kvalitatiivinen. Tutkimusmenetelmänä käytimme sähköistä kyselytutkimusta.

Tutkimuksemme päätuloksena voidaan todeta, että Lomakoti Onnelan perhekerhossa mahdollistuu niin vertaistuen, yhteisöllisyyden kuin osallisuudenkin kokemuksia. Perheenäidit kokivat perhekerhossa vertaistukea esimerkiksi tunteiden ja lapsiperheen elämään liittyvien kokemusten jakamisena. Tämän koettiin mahdollistuvan muun muassa erityisesti luottamuksellisen ilmapiirin ja kuulluksi tulemisen myötä. Yhteisöllisyyttä perheenäidit kokivat esimerkiksi ystävystymisenä, tunteiden kokemisena yhdessä sekä hyväksyvän ilmapiirin kokemuksina. Yhteisöllisyyden koettiin mahdollistuvan erityisesti yhteenkuuluvuuden tunteen ansiosta. Avoimen ilmapiiriin ja syrjimättömyyden koettiin puolestaan mahdollistavan osallisuuden kokemuksia, kuten omana itsenään olemisen ja perhekerhon sisältöön vaikuttamisen. Pääasiassa perheenäidit ovat tyytyväisiä perhekerhon toimintaan, mutta heidän mielestään perhekerhon kulkuun olisi hyvä kehittää selkeämmät rutiinit ja ohjaajille intensiivisempi rooli.

Jatkokehitysideana voitaisiin tutkia esimerkiksi sitä, miten myös isät voitaisiin saada osallistumaan perhekerhotoimintaan. Lisäksi jatkotutkimuksena voitaisiin tehdä tutkimus yhteiskunnallisella tasolla perhekerhojen merkityksestä ennaltaehkäisevänä tukimuotona.

Avainsanat: lapsiperheet, hyvinvointi, vertaistuki, osallisuus, yhteisöllisyys, perhekerho, ennaltaehkäisevä työ

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree programme in Social Services

Authors: Helena Orava & Mira Peltoniemi

Title of thesis: Mother's Experiences of Lomakoti Onnela's Family Club

Supervisors: Aira Vähärautio, Kari Virolainen & Riikka Huttunen

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2020 Number of pages: 60 + 8

The purpose of this thesis was to survey mother's experiences about Lomakoti Onnela's family club. We surveyed mother's experiences especially in terms of peer support, community and involvement. In addition to this, our purpose was to get suggestions for developing the family club. The aim was to give our partner information about the significance of the family club for families with children. We also wanted to provide information on how the family club could be developed. We hope that the results will help Lomakoti Onnela to develop the family club to meet better the needs of customers. In addition, the results increase knowledge of the role of the third sector as a service provider.

The theoretical framework and research section of the thesis consist of concepts related to the well-being of families with children and to well-being support. The methodological trend of our research was mostly quantitative and the research method was survey research. However, there were also qualitative features in our study. We collected data for our research through an electronic survey.

The research shows that Lomakoti Onnela's family club enables experiences of peer support, community and participation. Peer support was experienced, for example, in sharing feelings and thoughts about family life. This was seen as possible due to the confidential atmosphere and the experiences of being heard. Community spirit was perceived, for example, as friendships and experiences of an accepting atmosphere. It was perceived to be possible due to a sense of social cohesion. Open atmosphere and non-discrimination were seen as enabling experiences of participation, such as being oneself and influencing the content of the family club. Mainly the mothers felt that they were satisfied with the family club, but they thought that it would be good to develop a clearer structure for the family club and a more intensive role for the instructors in the course of the family club.

Further development based on the research would be to create a research where would be examined if families with children have similar experiences of Lomakoti Onnela's family days as family club. As further research, it would also be interesting to create a research for example, how fathers could also be involved in family club activities. In addition, further research could be done at the societal level on the role of family clubs as a form of preventive support.

Keywords: families with children, welfare, peer support, complicity, communality, familyclub, preventive work

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	HYVINVOINTI LAPSIPERHEIDEN NÄKÖKULMASTA	8
2.1	Lapsiperheiden hyvinvointi	8
2.2	Lapsiperheiden hyvinvoinnin tukeminen.....	11
2.3	Vertaistuki.....	13
2.4	Osallisuus ja yhteisöllisyys	14
2.5	Lomakoti Onnelan perhekerho	16
3	TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET.....	19
3.1	Tutkimuksen tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset.....	19
3.2	Tutkimusmenetelmät	20
3.3	Kohdejoukko ja aineistonkeruu.....	21
3.4	Aineistoanalyysi.....	23
4	TUTKIMUKSEN TULOKSET	25
4.1	Taustatiedot.....	25
4.2	Kokemukset vertaistuesta	27
4.3	Kokemukset yhteisöllisyydestä	29
4.4	Kokemukset osallisuudesta	31
4.5	Lomakoti Onnelan perhekerhon kehittäminen	33
5	EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	37
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	40
6.1	Matalakynnyksistä hyvinvoinnin tukemista	40
6.2	Välittämistä ja kuulluksi tulemista	42
6.3	Hyväksyvää ilmapiiriä ja avointa vuorovaikutusta.....	43
6.4	Mahdollisuus vaikuttaa	44
6.5	Tarvetta selkeälle rungolle ja intensiivisemmälle ohjaukselle	47
7	POHDINTA	49
	LÄHTEET.....	53
	LIITTEET	61

1 JOHDANTO

Vuoden 2019 lopussa Suomessa oli 1 467 368 perhettä (Tilastokeskus 2020, viitattu 26.9.2020). Suomalaiset arvostavat perhettä sekä parisuhdetta ja perheen voidaankin ajatella edistävän yksilön hyvinvointia, sillä perheettömyys nähdään hyvinvointia uhkaavaksi tekijäksi (Törrönen 2012, 43). Yhteiskunta pyrkii tukemaan lapsiperheitä perhepolitiikan avulla, jonka tehtävänä on esimerkiksi tukea vanhempia kasvatustyössä sekä turvata lapsille suotuisat kasvuolosuhteet (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013, 6, viitattu 11.2.2020).

Teimme opinnäytetyömme yhteistyössä Haukiputaalla sijaitsevan Lomakoti Onnela ry:n kanssa. Lomakoti Onnela ry on sosiaali- ja terveysalan kansalaisjärjestö, joka edistää sosiaalista virkistystoimintaa. Yhdistys tarjoaa sosiaalista virkistystoimintaa etenkin heille, jotka ovat tuen ja virkistykseen tarpeessa esimerkiksi sosiaalisista, terveydellisistä tai taloudellisista syistä. Lomakoti Onnela ry:n toiminta perustuu vapaaehtoistoimintaan. (Lomakoti Onnela ry 2020, viitattu 21.11.2020.)

Lomakoti Onnelassa on tarjolla monenlaista toimintaa kaiken ikäisille, mutta keskitymme opinnäytetyössämme ainoastaan Onnelassa järjestettävään perhekerhoon. Perhekerhossa käy pääasiassa äitejä lapsineen, yhteensä 20 perheen verran. Lomakoti Onnelan perhekerhotoiminta on ehkäisevää ja matalan kynnyksen toimintaa, jonka tavoitteena on ennen kaikkea tukea perheiden jaksamista. Yhteistyökumppanimme mukaan lapsiperheille on nykyään tarjolla liian vähän samankaltaisia matalan kynnyksen tuen muotoja, ja avustukset tällaiseen toimintaan ovat tiukassa. Opinnäytetyömme aihe onkin ajankohtainen, koska lapsi- ja perhepalveluiden tilanne ja palveluiden yhdenvertainen saatavuus ovat herättäneet keskustelua viime vuosina. Juha Sipilän hallitus aloittikin vuonna 2016 lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman eli LAPE-hankkeen, jonka tavoitteena on esimerkiksi lisätä lapsi- ja perhelähtöisyyttä sekä vahvistaa perheiden voimavaroja. Hankkeen lähtökohtia ovat mm. lapsen edun turvaaminen sekä vanhemmuuden tukeminen. Tavoitteena hankkeella on lisätä ehkäiseviä palveluja sekä vahvistaa varhaisen tuen saantia perheille. LAPE-hanke jatkuu edelleen. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2020, viitattu 17.1.2020.)

Tutkimuksemme tarkoituksena oli kartoittaa Lomakoti Onnela ry:n perhekerhoon osallistuneiden äitien kokemuksia perhekerhotoiminnasta erityisesti vertaistukeen, yhteisöllisyyteen sekä

osallisuuteen liittyen. Lisäksi tarkoituksenamme oli kerätä perhekerhoon osallistuneiden äitien mielipiteitä siitä, miten perhekerhotoimintaa voitaisiin kehittää. Opinnäytetyömme tavoitteena oli siis tuottaa yhteistyökumppanillemme tietoa siitä, millaisia kokemuksia perheenäideillä on Lomakoti Onnelan perhekerhosta ja millaisia kehittämisasiideoita heillä on perhekerhoon liittyen. Toivomme, että yhteistyökumppanimme pystyy hyödyntämään tutkimuksessamme nousseita tuloksia kehittääkseen perhekerhoa yhä enemmän asiakkaiden tarpeita vastaavaksi.

Opinnäytetyömme teoreettinen viitekehys rakentui lapsiperheen hyvinvointiin liittyvistä käsitteistä. Valitsimme teoreettisen viitekehyksen pohjalta keskeisimmiksi käsitteiksi vertaistuen, yhteisöllisyyden sekä osallisuuden. Näistä keskeisimmistä käsitteistä muodostui myös näkökulmat perheenäitien kokemusten kartoittamiseen. Tutkimuksemme on menetelmäsuuntaukseltaan pääosin kvantitatiivinen ja tutkimusmenetelmänä käytimme sähköistä survey- eli kyselytutkimusta. Tutkimuksessamme esiintyy kuitenkin myös kvalitatiivisia piirteitä, koska kyselylomakkeessamme oli strukturoitujen kysymysten lisäksi muutamia avoimia kysymyksiä.

2 HYVINVOINTI LAPSIPERHEIDEN NÄKÖKULMASTA

2.1 Lapsiperheiden hyvinvointi

Käsite ”perhe” on hyvin moniulotteinen, sillä perheeksi voidaan ajatella esimerkiksi vanhemmat lapsineen, yksinhuoltaja sekä hänen lapsensa tai kahdestaan asuva pariskunta (Suomen mielenterveys ry, viitattu 19.10.2020). Lapsiperheeksi määritellään sellainen perhe, jossa on ainakin yksi kotona asuva alle 18-vuotias henkilö (Tilastokeskus 2020, viitattu 25.1.2020). Ydinperhe tarkoittaa perhettä, jossa on kaksi vanhempaa ja heillä on vähintään yksi yhteinen lapsi. Mikäli lapsia on enemmän kuin kolme, on kyseessä suurperhe. (Rönkkö & Rytönen 2010, 15.) Uusperheessä puolestaan toisella puolisoilla tai kummallakin puolisoilla on lapsi tai lapsia aiemmasta liitostaan. Yksinhuoltajaperheeksi kutsutaan perhettä, jossa on vain yksi vanhempi ja hänellä on vähintään yksi alle 18-vuotias lapsi. (Castrén, Tuomaala & Neuvonen 2017, 13-14, viitattu 7.2.2020.) Sateenkaariperhe puolestaan tarkoittaa esimerkiksi homo- tai lesbovanhempien perhettä, useamman kuin kahden vanhemman perhettä tai transsukupuolisten vanhempien perhettä (Rönkkö & Rytönen 2010, 17).

Lapsen ja perheen välistä suhdetta voidaan tarkastella eri näkökulmista. Biologisessa näkökulmassa lapsen vanhemmiksi nähdään hänen biologiset vanhempansa ja heidän suhteeseensa mielletään liittyvän olennaisesti vanhempien velvollisuuksia ja oikeuksia. Sosiaalisesta näkökulmasta katsottuna lapsen vanhempia ovat ne aikuiset, jotka pitävät huolta hänen arjen sujuvuudestaan, kuten esimerkiksi rajojen asettamisesta tai ruokailusta. Psykologisessa näkökulmassa lapsen vanhemmiksi ajatellaan ne henkilöt, jotka lapsi kokee vanhemmikseen tunnetasolla. Juridisilla vanhemmilla puolestaan tarkoitetaan niitä henkilöitä, joille lapsen vanhemmuus on lain mukaan määrätty. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä & Virolainen 2007, 13.)

Perheen ajatellaan olevan ihmisen hyvinvoinnin kannalta yksi merkityksellisin ja pitkäaikaisin suhde (Segrin & Flora 2004, 7, viitattu 25.1.2020). Hyvinvointi on käsitteenä moniulotteinen ja sitä määritteleviä teorioita on useita. Esimerkiksi Erik Allardtin hyvinvointiteoriassa, eli niin sanotussa *having – loving – being* –teoriassa, Allardt jakaa hyvinvoinnin kolmeen eri tasoon. *Having* tarkoittaa elintason ja resursseja, joita henkilöllä on käytettävissään. Elintason Allardt ajattelee muodostuvan

esimerkiksi tuloista, asunnosta, työstä ja terveydestä. Resursseilla hän viittaa sosiaalisiin suhteisiin, joita henkilöllä on käytettävissään. *Loving* puolestaan pitää sisällään sosiaaliset suhteet, joihin lukeutuu esimerkiksi perhe, ystävät sekä työyhteisö. Allardtin mukaan ihmisellä on luontainen halu kuulua sosiaalisiin verkostoihin ja tuntea yhteisöllisyyttä. *Being* tarkoittaa itsensä toteuttamisen muotoja, joita ovat esimerkiksi korvaamattomuus, arvonanto sekä mielenkiintoinen vapaa-ajan toiminta. Allardtin mukaan hyvinvoinnin perustana on näiden tiettyjen tarpeiden täytyminen. Hyvinvoinnin aste määräytyy sen mukaan, miten nämä edellä mainitut tarpeet tulevat tyydyttyksi. (Allardt 1976, 32-49).

Hyvinvoinnin voidaan myös ajatella koostuvan terveydestä, koetusta hyvinvoinnista sekä materiaalisesta hyvinvoinnista. Materiaalisella hyvinvoinnilla tarkoitetaan aineellisia elinoloja sekä taloudellista toimeentuloa ja koetulla hyvinvoinnilla puolestaan terveydentilaa sekä tyytyväisyyttä elämään. Hyvinvointia lisäävät myös osallisuus, ihmissuhteet, laadukas asuinympäristö, mielekäs tekeminen sekä tunne siitä, että on arvokas ja tulee yhteisössään kohdelluksi oikeudenmukaisesti. (Lammi-Taskula & Karvonen 2014, 13.) Hyvinvointi on kuitenkin kokemuksellista, joten jokainen ihminen määrittelee lopulta itse, mitä hyvinvointi hänelle merkitsee (Saari 2011, 12).

Määriteltäessä hyvinvointia tarveoteoreettisesta lähestymistavasta käsin, lähtökohtana ovat ihmisen tarpeet. Tarveoteoreettisessa lähestymistavassa ei kuitenkaan huomioida tarpeiden toteuttamisen mahdollisuuksia. Kun hyvinvointia jaotellaan puolestaan resurssiteoreettisesta lähestymistavasta katsoen, lähtökohtana ovat ihmisen mahdollisuudet hyvinvointinsa toteuttamiseen olemassa olevilla resursseillaan. Tällaista resurssiteoreettista hyvinvoinnin määrittelyä edustaa esimerkiksi sosiologi Pierre Bourdieu, joka jaottelee näkemyksessään hyvinvoinnin resurssit sosiaaliseen, taloudelliseen ja kulttuuriseen pääomaan. Resurssinäkökulmaa laajemmassa lähestymistavassa ihminen halutaan kuitenkin nähdä aktiivisena toimijana ja siten, että hänellä on mahdollisuuksia vaikuttaa hyvinvointiinsa omalla toiminnallaan. Sosiaalityön tutkija Pauli Niemelä nimittää tällaista näkökulmaa osallisuus- ja toimintateoreettiseksi ajatteluksi. Pääoman eli *having* ja olemisen eli *being* lisäksi Niemelä lisääkin yhdeksi hyvinvoinnin osaksi vielä tekemisen ja työn eli *doing*. Vielä laajemmin ajateltuna ihmisen toiminta on alettu ymmärtämään tavoitteellisena ja motiivien ohjaamana, sillä ihmisen toimintaa ei ajatella päämäärättömänä. Tämän tavoiteteorian mukaan ajatellaan, että tunne tavoitteiden saavuttamisesta ennakoit henkilön hyvinvointia. Lisäksi ihmisen toiminnan huomioidaan tapahtuvan aina yhteiskunnallisessa tilanteessa vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Kaiken kaikkiaan tavoiteteoreettisesta näkökulmasta yksilön hyvinvointia rakentavat henkilön resurssit, toiminta sekä toimintaa ohjaavat motiivit. (Törrönen 2012, 34-36.)

Lapsiperheen arkinen hyvinvointi koostuu perheen hyvinvoinnin kokonaisuudesta, johon kuuluvat esimerkiksi perheen sosiaaliset suhteet, talous sekä mahdollisuudet itsensä toteuttamiselle. Perheen arkea ja hyvinvointia yhdistää ennen kaikkea koti, ja lasten ja nuorten tulevaisuutta ajatellen lapsuudenkodin olosuhteilla onkin huomattava merkitys. (Törrönen 2012, 9-12.) Lapsiperheiden hyvinvointia lisää hyvä ja turvallinen parisuhde. Erityisesti vanhempien parisuhdetaitojen tukemiseen tulisi kiinnittää huomiota, koska vanhempina jaksamien on suoraan yhteydessä parisuhteen tilaan ja vanhempien parisuhde on lapselle keskeinen ihmissuhde- ja vuorovaikutusmalli. (Hakulinen, Laajasalo & Mäkelä 2019, 9, viitattu 3.3.2020.)

Hyvinvointia tarkastellessa on tärkeää huomioida jokaisen yksilöllinen koettu hyvinvointi. Hyvinvoinnin kokemus muuttuu elintason ja erilaisten kokemusten mukaan myötä. (Törrönen 2012, 12.) Koettuun hyvinvoinnin taustalla on yhdistelmä niin perheen menneisyyteen kuin nykyisyyteenkin liittyvistä sosiaalisista, kulttuurisista ja taloudellisista piirteistä. Lapsiperheen hyvinvointia turvaavia tekijöitä ovat esimerkiksi vanhempien oikeudenmukaiseksi kokema työnjako kotiaskareissa, hyvä terveys, työllistyminen sekä sosiaaliset verkostot. (Törrönen 2012, 77.) Riittävä toimeentulo on yhteydessä koettuun hyvinvointiin, sillä pienituloisella perheellä voi olla vaikeuksia ylläpitää nyky-yhteiskunnan mukaista normaalia elintasoja ja elämäntapoja. Pienituloisuudella on todettu olevan myös yhteys syrjäytymiseen. (Salmi, Lammi-Taskula & Sauli 2014, 86-87.) Tämän lisäksi on todettu, että köyhyys voi vaikuttaa pitkälle aikuiselämään (Hämäläinen & Kangas 2010, 14).

Yllä mainittujen tekijöiden lisäksi palveluilla on suuri merkitys lapsiperheiden hyvinvoinnille. Palveluja ja tukea tulisi olla saatavilla helposti, riittävästi ja oikea-aikaisesti. Ehkäisevillä palveluilla voidaan lisätä perheiden hyvinvointia sekä tukea perheiden selviytymistä ja voimavaroja. (Kaikkonen, Mäki, Murto, Pentala, Hakulinen-Viitanen & Laatikainen 2014, 165.) Palveluista etenkin päivähoidolla ajatellaan olevan suuri rooli hyvinvointia lisäävänä palveluna. Päivähoito voi mahdollistaa vanhemmille opiskelun tai ansiotöiden tekemisen ja lapselle puolestaan suotuisan kasvuympäristön, turvallisia ihmissuhteita sekä lapsen kehitystä tukevaa toimintaa. (Hämäläinen & Kangas 2010, 14.)

Palvelujärjestelmän hajanaisuutta ja palveluntarjoajien puutteellista yhteistyötä pidetään hyvinvointia heikentävänä tekijänä. Vanhemmat ovat kokeneet, että hyvinvointia heikentävät myös sellaiset tilanteet, jolloin vastuunkantaminen perhe-elämään liittyvissä asioissa on vain yhden ihmisen harteilla. (Halme & Perälä 2014, 219-225.) Tutkimuksissa onkin todettu, että

yksinhuoltajavanhemmat ovat usein tyytymättömämpiä elämänlaatuunsa kuin sellaiset vanhemmat, jotka pyörittävä perheen arkea yhdessä toisen vanhemman kanssa. (Kaikkonen ym. 2014, 164). Lisäksi lapsiperheiden hyvinvointia voivat heikentää taloudelliset vaikeudet, väkivalta sekä yhteisen ajan riittämättömyys (Perälä, Salonen, Halme & Nykänen 2011, 44). Perheen hyvinvointia heikentävät myös sellaiset vanhempien sairaudet tai vammat, jotka vaikeuttavat heidän jaksamistaan ja aiheuttavat huolta perheeseen. Esimerkiksi vanhempien mielenterveysongelmilla on yhteys lasten riskiin sairastua mielenterveysongelmiin, ja mielenterveysongelmia sairastavat lapset jäävät useammin vaille peruskoulun jälkeistä koulutusta. Lisäksi on havaittu, että mielenterveysongelmia sairastavien vanhempien lapset ovat todennäköisemmin sijoitettuna kodin ulkopuolelle tai he ovat saaneet muita todennäköisemmin rikostuomion. (Paananen & Gissler 2014, 211.) Näiden lisäksi esimerkiksi poikkeavuudet ja viivästymät lapsen kehityksessä sekä haasteet lapsen oppimisessa, sosiaalisissa suhteissa tai tunne-elämässä voivat lisätä vanhempien huolta ja siten heikentää lapsiperheen hyvinvointia (Perälä ym. 2011, 8, viitattu 4.3.2020).

2.2 Lapsiperheiden hyvinvoinnin tukeminen

Lapsiperheiden hyvinvointia tuetaan erilaisilla sopimuksilla ja laeilla, kuten esimerkiksi Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) lapsen oikeuksien sopimuksella. Suomessa Yhdistyneiden Kansakuntien lapsen oikeuksien sopimus tuli voimaan vuonna 1991. Sopimus linjaa näkemyksen lapsen hyvästä elämästä. Sopimuksessa linjataan esimerkiksi, että lapsen etu on huomioitava aina ensisijaisesti, kun tehdään lasta koskevia päätöksiä ja lapsen mielipiteet itseään koskeviin asioihin tulee huomioida lapsen kehitystason ja iän mukaisesti. Lisäksi lapselle tulee taata hänen hyvinvoinnilleen välttämätön suojeleminen sekä huolenpito. (Unicef, viitattu 4.3.2020.) Myös Lastensuojelulaki (417/2007) sisältää velvoitteita liittyen lasten ja heidän perheidensä hyvinvointiin. Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapselle oikeus tasapainoiseen kehitykseen, turvalliseen kasvu-ympäristöön sekä erityiseen suojelemaan. Lain mukaan ensisijaisesti vastuu lapsen hyvinvoinnista on lapsen vanhemmilla ja huoltajilla, mutta heillä on kuitenkin oikeus saada tukea kasvatustehtävänsä viranomaisilta. (Lastensuojelulaki 417/2007 2§.)

Kunnat järjestävät lapsiperheitä tukevia palveluja joko itse, yhteistyössä toisten kuntien kanssa tai hankkimalla niitä muilta palvelujen tuottajilta (Kuntalaki 365/1995, 2 §). Lapsiperheiden palveluissa on tärkeää pyrkiä tunnistamaan tuen tarpeita jo varhaisessa vaiheessa ja ajoittaa tuki oikea-

aikaisesti. Kunnissa lasten ja perheiden palveluja tarjoavat esimerkiksi terveydenhuollossa äitiys- ja lastenneuvolat sekä erikoissairaanhoidon ja kouluterveydenhuolto. Sosiaalitoimissa palveluja tarjotaan muun muassa varhaiskasvatuksen, avoimien varhaiskasvatuspalvelujen, perheen sosiaalityön, lastensuojelun sekä kasvatus- ja perheneuvoloitten muodossa. Palveluja on tarjolla myös kulttuuri- ja liikuntatoimissa sekä kolmannella sektorilla, kuten seurakunnissa, järjestöissä sekä yksityisellä sektorilla. (Perälä ym. 2011, 17-18, viitattu 4.3.2020.)

Perheille tarjotaan tukea hyvinvointia edistävillä palveluilla sekä ongelmia korjaavilla ja ehkäisevillä palveluilla. Edistävät ja ehkäisevät palvelut ovat tukea, joka vahvistaa niin lasten kuin vanhempienkin arkea ja yhteisöllisyyttä. Tavoitteena on perheiden hyvinvointi ja terveys, lasten suotuisa kasvu ja kehitys sekä perheiden voimavarojen vahvistuminen. Tällaisia tuen muotoja on tarjolla äitiys- ja lastenneuvoloissa, varhaiskasvatuksessa, kouluterveydenhuollossa, opetuksessa ja muussa sosiaali- ja terveydenhuollossa. (Perälä ym. 2011, 17, viitattu 4.3.2020.) Perheiden hyvinvointia edistäviä ja ehkäiseviä palveluja ovat esimerkiksi avoin varhaiskasvatus, varamummi ja -ukki -toiminta, koti- ja siivousapu, lasten ja nuorten lomatoiminta, kasvatus- ja perheneuvola sekä perhetyö (Perälä, Halme & Nykänen 2012, 56). Ongelmia korjaavilla palveluilla tarkoitetaan intensiivistä tukea, jota toteutetaan yhteistoiminnassa erityis- ja erikoispalvelujen kanssa (Perälä ym. 2011, 17-18, viitattu 4.3.2020). Tällaista tukea ovat muun muassa perheterapia, lapsi- ja nuorisopsykiatria, perhetyö, perhekuntoutus, tukihenkilötoiminta sekä lastensuojelun toiminta (Perälä ym.2012). Jotta perheille voidaan tarjota oikein suunnattua ja oikea-aikaista tukea, perheiden yksilölliset tuen tarpeet täytyy tunnistaa. Tähän tarvitaan sosiaali-, terveys- sekä opetustoimissa työskentelevien yhteistyötä. (Perälä ym. 2011, 17-18, viitattu 4.3.2020.)

Lapsiperheille suunnattujen palvelujen lisäksi lapsiperheiden hyvinvointia pyritään tukemaan esimerkiksi taloudellisella tuella ja lomilla (Ministry of Social Affairs and Health 2013, viitattu 25.10.2020). Lapsiperheillä on mahdollisuus saada esimerkiksi lapsilisää, lasten kotihoidon tukea sekä perhevapaata (Hämäläinen & Kangas 2010, 15).

Lapsiperheiden hyvinvointia tuetaan myös hankkeilla, josta nostamme esille esimerkiksi vuonna 2016 alkaneen Juha Sipilän hallituksen kärkihankkeen, lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman (LAPE). LAPE:n tavoitteina ovat vaikuttavammat, lapsi- ja perhelähtöisemmät, paremmin yhteensovitetut sekä kustannustehokkaammat palvelut. Etusijalla hankkeessa ovat vanhemmuuden tuki sekä lapsen etu. (Terveys- ja hyvinvoinnin laitos 2020, viitattu 25.10.2020.) LAPE-muutosohjelman myötä Suomeen on alettu kehittämään perhekeskuksia, joiden tavoitteena

on muun muassa verkostoida perheille tarjolla olevat palvelut yhtenäiseksi kokonaisuudeksi ja helpottaa niihin pääsyä sekä tarjota nopeasti apua perheille. Tämän lisäksi perhekeskusten tavoitteena on toimia kohtaamispaikkana perheille sekä tarjota tukea vanhemmuuteen sekä parisuhteeseen. (Pelkonen & Hastrup 2016, viitattu 4.10.2020.)

2.3 Vertaistuki

Vertaistuki on sosiaalisen tuen muoto. Se voi olla aineellista, toiminnallista, tiedollista, emotionaalista, henkistä tai yhteenkuuluvuuden tunnetta tukevaa. Vertaistuki voi olla esimerkiksi vastavuoroista auttamista, yhdessä tekemistä, välittämistä, kokemusten jakamista, apuvälineiden kierrättämistä tai hoitoapua. Myös merkityksellisyyden ja yhteenkuuluvuuden tunne samassa tilanteessa olevien kanssa ovat osa vertaistukea. (Järvikoski, Lindh & Suikkanen 2011, 286-287.)

Vertaistukea voidaan kokea kahden ihmisen välillä, verkostoissa ja ryhmissä. Ennen kaikkea se on vapaaehtoista ja vastavuoroista kokemusten vaihtoa samassa elämäntilanteessa olevien ihmisten kanssa. (Nylund & Yeung 2005, 203-204.) Vertaistuen avulla tuetaan toisia, ymmärretään omaa elämäntilannetta ja tunteita sekä lisätään ymmärrystä esimerkiksi omista tunteista. Vertaistuessa korostuvat etenkin kuulluksi ja ymmärretyksi tulemisen tärkeys, tasa-arvo sekä kokemuksellisuus. (Mielenterveystalo, viitattu 4.3.2020.) Vertaistuen hyötynä nähdään identiteetin vahvistuminen, voimaantuminen, yhteisöllisyys sekä omien voimavarojen löytäminen. Vertaistuella voidaan lisätä tietoa esimerkiksi saatavilla olevista tuen muodoista sekä muista omaa arkea helpottavista asioista. (Jyrkämä 2010, 26, viitattu 7.3.2020.) Toteutuakseen vertaistuki vaatii luottamuksellisen ilmapiirin. Luottamuksellinen ilmapiiri nimittäin mahdollistaa tunteiden ilmaisua, omien kokemusten ja kertomuksien jakamista sekä toisten kokemuksista oppimista ja voimaantumista. (Mikkonen & Saarinen 2018, 16.)

Vertaistuki voidaan jaotella ennaltaehkäisevään, kuntouttavaan ja korjaavaan vertaistukeen. Ennaltaehkäisevän vertaistuen tavoitteena on ehkäistä haasteiden syntymistä. Ennaltaehkäisevä vertaistuki voi esimerkiksi tuoda helpotusta tilanteissa, joissa ihminen on kohdannut jotakin yllättävää, kuten saanut odottamattoman diagnoosin sairaudesta. Kuntouttavalla vertaistuella tarkoitetaan sellaista vertaistuen muotoa, joka jatkuu vielä pitkään ammatillisen tuen päättyessä. Korjaava vertaistuki on puolestaan pitkäkestoista vertaistukea, jota hyödynnetään etenkin silloin, kun ihmisellä on jokin sairaus (Mikkonen & Saarinen 2018, 53-54.)

Vertaistukitoiminta on kasvattanut suosiotaan. Tämä kertoo siitä, että ihmiset haluavat yhä enemmän löytää samankaltaisessa elämäntilanteessa olevia ihmisiä ja jakaa kokemuksia heidän kanssaan. (Nylund & Yeung 2005, 195.) Vanhemmat voivat löytää vertaistukea esimerkiksi vanhempainilloissa, perhekahviloissa, neuvolan vanhempainryhmissä, internetissä, leikkipuistoissa sekä erilaisissa harrastusryhmissä (Kaikkonen, Mäki, Hakulinen-Viitanen, Markkula, Wikström, Ovaskainen, Virtanen & Laatikainen 2012, 52, viitattu 4.3.2020).

Lomakoti Onnelan perhekerhoon kokoontuu samanlaisessa elämäntilanteessa olevia perheenäitejä, joten ajattelimme vertaistuen olevan luonnollinen valinta yhdeksi näkökulmaksi tutkimukseemme. Halusimme tutkia, millaisia kokemuksia perheenäideillä on perhekerhossa mahdollisesti ilmenevästä vertaistuesta.

2.4 Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuudella tarkoitetaan esimerkiksi osallistumista, suhteissa olemista ja mukaan ottamista. Osallisuutta on esimerkiksi oman elämänsä kulkuun, palveluihin, mahdollisuuksiin sekä toimintoihin vaikuttaminen. (Isola, Kaartinen, Leemann, Lääperi, Schneider, Valtari & Keto-Tokoi 2017, 3-5, viitattu 3.3.2020.) Osallisuus on myös yhteisöön kuulumista sekä ymmärretyksi, kuulluksi ja nähdyksi tulemistä. Osallisuuden ajatellaan olevan yksi terveyttä edistävä tekijä, koska osallisuuden toteutuminen vähentää köyhyyttä, eriarvoisuutta ja syrjäytymisriskiä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019, viitattu 3.3.2020.)

Osallisuus ilmenee ihmisen oikeutena päätäntävaltaan omassa elämässään sekä on oikeutena saada itseään koskevaa tietoa ja olla mukana päättämässä itseään koskevista asioista. Osallisuutta on myös oikeus vapaaseen mielipiteiden ilmaisemiseen ja mahdollisuus osallistua vaikuttamisprosesseihin esimerkiksi ryhmissä, palveluissa ja laajemmin yhteiskunnassa. (Isola ym. 2017, 5, viitattu 3.3.2020.) Osallisuus lisää uskoa omiin kykyihin (Bardy & Heino 2013, 22). Se myös vahvistaa toimijuutta eli kykyä, tahtoa ja mahdollisuuksia toimintaan. Toiminnan kautta ihminen toteuttaa itseään. (Nivala & Ryynänen 2019, 95.)

Osallisuus voidaan jaotella suunnittelu-, tieto-, toiminta- ja päätösosallisuuteen. Suunnitteluosallisuudella tarkoitetaan ihmisen oikeutta osallistua häntä koskevien asioiden

suunnitteluun ja päätöksentekoon. Suunnitteluosallisuuteen kuuluu ihmisen oikeus ilmaista vapaasti omia mielipiteitään häntä itseään koskeviin asioihin liittyen. Tieto-osallisuuteen kuuluu ihmisen oikeus saada tietoa kaikista häntä koskevistä asioista. Toimintaosallisuus on ihmisen oikeutta osallistua erilaisiin yhteiskunnan toimintoihin ja päätösosallisuus puolestaan ihmisen oikeutta osallistua kaikkiin häntä koskeviin päätöksiin. (Rouvinen-Wilenius & Koskinen-Ollonqvist 2011, 51-53, viitattu 5.3.2020.)

Osallisuus nähdään ihmisoikeutena ja tätä oikeutta onkin määritelty monissa laeissa. Laissa sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista määritellään, että sosiaalihuollon asiakkaana olevan henkilön mielipiteet, toivomukset ja yksilölliset tarpeet tulee huomioida. Tämän lisäksi laissa sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista määritellään, että asiakkaalla on oikeus osallistua ja vaikuttaa palveluiden suunnitteluun ja toteuttamiseen. (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000 8§.) Kuntalaissa määritellään, että kuntalaisilla sekä kunnan palveluja käyttävillä henkilöillä on oikeus osallistua kunnan toimintaan ja myös vaikuttaa siihen (Kuntalaki 410/2015 22§). Lastensuojelulaissa todetaan, että myös lapsen mielipiteet tulee huomioida lapsen iän ja kehitystason mukaisesti (Lastensuojelulaki 417/2007 5§).

Vanhempien osallisuuden vahvistaminen nähdään hyvinvointia ja terveyttä edistävänä toimintana ja tärkeänä etenkin silloin, kun perheessä on voimavaroja kuormittavia tekijöitä. Vanhempien osallisuuden tukeminen perheen kanssa tehtävässä työssä on arvioitu olevan yleisesti hyvällä tasolla, mutta tähän liittyen palvelujärjestelmässä ja eri palveluissa on kuitenkin havaittu myös puutteita. (Halme, Vuorisalmi & Perälä 2014, 100-101.) Palveluiden käyttäjillä pitäisi olla mahdollisuus tulla kuulluksi sekä saada olla aktiivisia toimijoita heitä itseään koskevissa asioissa (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020, viitattu 4.3.2020).

Haasteita osallisuuden toteutumiselle voivat aiheuttaa niin yhteiskunnan rakenteelliset epäkohdat kuin yksilön heikentyneet voimavaratkin. On todettu, että osallisuuden kokemukset ovat riippuvaisia myös yksilön elintasosta eli perustarpeista ja –oikeuksista, kuulluksi tulemisesta sekä itsensä toteuttamisen mahdollisuuksista. Esimerkiksi heikko taloudellinen tilanne vähentää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnan toimintoihin ja näin ollen myös heikentää osallisuuden toteutumista. (Särkelä-Kukko 2014, 39-40, viitattu 24.10.2020.)

Yhteisöissä mahdollistuu osallisuuden toteutuminen. Yhteisöllä tarkoitetaan sellaista sosiaalisten suhteiden muodostelmaa, johon kuuluvilla henkilöillä on heitä yhdistäviä tekijöitä. Yhteisöjä voivat

olla esimerkiksi perhe, sukulaiset, harrastusryhmän jäsenet tai työkaverit. (Suomen mielenterveys ry, viitattu 4.3.2020.) Yhteisöissä kohdataan toisia ihmisiä, koetaan asioita yhdessä ja tunnetaan yhteenkuuluvuuden tunnetta. Ihmisellä on tarve kuulua yhteisöihin ja kokea yhteisöllisyyttä. Esimerkiksi ihmisen toimijuuden toteutumisen, vapauden ja yksilöllisen kasvun ajatellaan voivan toteutua yhteisöihin kuulumalla. (Nivala & Ryyänen 2019, 91, 95, 118, 129.)

Sosiaaliset suhteet ja yhteisöt nähdään hyvinvoinnin keskeiseksi tekijäksi, sillä kokeakseen itsensä onnelliseksi, ihmisen ajatellaan tarvitsevan tunnetta keskinäisestä riippuvuudesta ja yhteenkuuluvuudesta. Yhteisöjen myötä ihmisen sosiaalinen pääoma kasvaa. (Saari 2011, 288-296.) Sosiaalinen pääoma koostuu sosiaalisista verkostoista sekä niissä ilmenevistä vastavuoroisuuden sekä luottamuksen kokemuksista (Hanifi 2013, viitattu 20.10.2020).

Yhteisöissä on siis mahdollista kokea osallisuutta ja yhteisöön kuulumisen voi tuottaa ihmiselle tunteen siitä, että hän on osa jotakin isompaa kokonaisuutta. Kuulumisen tunne kehittyy vuorovaikutuksessa yhteisön jäsenten kanssa heidän jakaessaan yhteistä kulttuuria ja silloin, kun ihminen kokee itsensä ja toimintansa merkitykselliseksi yhteisölle. Kuulumisen tunne on henkilökohtainen kokemus ja ihminen voikin kokea kuuluvansa johonkin yhteisöön, vaikka toisten yhteisön jäsenten mielestä ei kuuluisi. Yhteisöllisyyden tunteen syntyminen vaatii kuitenkin sen, että jokainen yhteisöön kuuluva voi tuntea olevansa hyväksytty jäsen yhteisössä. Olennaista on kaikkien yhteisön jäsenten samanarvoisuus ja se, että yhteisössä edistetään yhteistä hyvää, mutta myös saavutetaan itselle mielekkäitä asioita. Yhteisöllisyys pohjautuu vastavuoroisiin suhteisiin ja yhteisöllisyyden kokemukseen. (Nivala & Ryyänen 2019, 121-122, 140-141.)

Halusimme tutkia, mahdollistuvatko osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemukset Lomakoti Onnelan perhekerhon toiminnassa. Päädyimme näihin näkökulmiin, koska kuten edellä toimme ilmi, osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemukset liittyvät olennaisesti hyvinvointiin. Ajattelimme, että perhekerhoon osallistuvissa perheissä saattaisi olla perheen voimavaroja kuormittavia tekijöitä, jolloin näiden näkökulmien tukeminen olisi erittäin tärkeää.

2.5 Lomakoti Onnelan perhekerho

Julkisen ja yksityisen sektorin lisäksi sosiaali- ja terveyspalveluita tuottaa myös kolmas sektori, johon lukeutuvat erilaiset järjestöt ja yhdistykset. Sosiaali- ja terveysalan järjestöt tuottavat

palveluita auttaakseen ja tukeakseen ihmisiä sekä täydentääkseen palvelutarjontaa ja palveluvajetta. Tällaisilla järjestöillä on ollut vahva rooli kehitettäessä suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa, koska järjestöt ovat palveluiden tuottamisen ja kehittämisen lisäksi myös tuoneet esille yhteiskunnassa olevia epäkohtia ja eri ihmisryhmien tarpeita. Järjestöt tavoittavat yhteiskunnan haavoittuvimmassa asemassa olevat henkilöt ja ehkäisevät syrjäytymistä, yksinäisyyttä sekä eriarvoisuutta. Sosiaali- ja terveysjärjestöt tukevat ihmisten pysymistä palvelujen piirissä, puhuvat haavoittuvammassa asemassa olevien puolesta sekä edistävät ja takaavat terveyttä kaikille asukkaille. (Suomen sosiaali ja terveys ry, viitattu 29.4.2020.)

Järjestöjen toiminta perustuu voiton tavoittelemattomuuteen, pitkiin perinteisiin sekä vahvaan asiantuntijuuteen. Useat suomalaiset kokevat sosiaali- ja terveysjärjestöiltä saamansa tuen tärkeänä omaa hyvinvointiaan ajatellen. Järjestöistä saadun tuen ja avun lisäksi järjestöt tarjoavat mahdollisuuksia osallistumiseen ja vaikuttamiseen. (Suomen sosiaali ja terveys ry, viitattu 29.4.2020.)

Lomakoti Onnela ry on vuonna 1951 perustettu oululainen sosiaali- ja terveysalan kansalaisjärjestö, joka sijaitsee Haukiputaan Asemakylällä. Yhdistyksen toiminta on saanut alkunsa ajatuksesta liittyen kaikkien kansalaisten oikeudesta lomaan ja etenkin perheenäitien loman tarpeeseen. Tätä ajatusta ajamaan perustettiin yhdistys nimeltään Oulun läänin perheenäitien lomakodin kannatusyhdistys ry ja myöhemmin nimeksi muutettiin Lomakoti Onnela ry. Lomakoti Onnelan tiloihin kuuluvat päärakennus, kaksi pihapiirissä olevaa majoitusrakennusta sekä sauna. (Lomakoti Onnela ry 2019, viitattu 28.12.2019.)

Lomakoti Onnela ry:n tarkoituksena on toteuttaa yhteiskunnallisesti merkittävää ja voittoa tavoittelematonta toimintaa sekä edistää vapaaehtoistoimintaa kansalaisjärjestötoiminnan osana. Yhdistys tarjoaa sosiaalista virkistystoimintaa heille, jotka ovat tuen ja virkistykseen tarpeessa esimerkiksi sosiaalisista, terveydellisistä tai taloudellisista syistä. Syyt voivat olla esimerkiksi perhetilanteeseen, sairauteen, työttömyyteen tai ikään liittyviä. (Lomakoti Onnela ry 2020, viitattu 21.11.2020.)

Vapaaehtoistyöhön perustuvalla toiminnallaan Onnela mahdollistaa yhteisöllisyyttä ja tarjoaa kaiken ikäisille virkistävää toimintaa sekä tukea arjessa jaksamiseen. Yhdistyksen järjestämä toiminta on maksutonta, ehkäisevää ja matalakynnyksistä. Toimintaan kuuluvat viikoittain järjestettävä perhekerho ja pääasiassa ikääntyneille suunnattu Kylätalo-toiminta sekä erilaiset

tapahtumat. Tapahtumia Onnelassa on järjestetty esimerkiksi joulujuhlien ja talviriehan muodossa. (Lomakoti Onnela ry 2019, viitattu 28.12.2019.)

Lomakoti Onnelan perhekerhotoiminta on vuonna 2019 alkanutta Oulun kaupungin tukemaa ennaltaehkäisevää toimintaa. Vuonna 2019 perhekerhoon osallistui yhteensä 27 äitiä ja 48 lasta. Meidän toteuttaessamme tutkimustamme keväällä 2020, perhekerhossa oli mukana 20 äitiä lapsineen. Perhekerhoa järjestetään kaksi kertaa viikossa ja siihen osallistuminen on maksutonta eikä vaadi sitoutumista. Toimintaan osallistuvat äidit kaipaavat vanhemmuuteensa tukea, kuten esimerkiksi sosiaalista kanssakäymistä ja erilaista tekemistä arkipäiviin. Lomakoti Onnelan perhekerhossa järjestetään monenlaista ohjattua toimintaa, kuten leipomista, askartelua, luentoja, ulkoilua ja käsitöitä. Tämän lisäksi perhekerhossa on tarjolla ilmainen lämmin ruoka. Perhekerhon ohjelma on aikataulutettu ainoastaan ruokailun osalta.

3 TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

3.1 Tutkimuksen tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksemme tarkoituksena oli kartoittaa Lomakoti Onnela ry:n perhekerhoon osallistuneiden äitien kokemuksia perhekerhotoiminnasta. Opinnäytetyömme teoreettinen viitekehys rakentuu lapsiperheen hyvinvointiin liittyvistä käsitteistä ja sen pohjalta valitsimme tutkimuksen keskeisimmiksi näkökulmiksi vertaistuen, yhteisöllisyyden sekä osallisuuden. Lisäksi tarkoituksenamme oli kerätä perhekerhoon osallistuneiden äitien mielipiteitä siitä, miten perhekerhotoimintaa voitaisiin kehittää.

Opinnäytetyömme tavoitteena oli tuottaa yhteistyökumppanillemme tietoa siitä, millaisia kokemuksia perheenäideillä on perhekerhosta ja millaisia kehittämisideoita heillä on perhekerhoon liittyen. Toivomme, että yhteistyökumppanimme pystyy hyödyntämään tutkimuksessamme nousseita tuloksia perhekerhon kehittämiseen yhä paremmin asiakkaiden tarpeita vastaavaksi.

Opinnäytetyömme tavoitteiden ja tarkoituksen pohjalta muodostimme seuraavat tutkimuskysymykset:

1. Minkälaisia kokemuksia Lomakoti Onnela ry:n perhekerhoon osallistuneilla äideillä on perhekerhosta?
 - 1.1. Minkälaisia kokemuksia perhekerhoon osallistuneilla äideillä on perhekerhossa mahdollisesti ilmenevästä vertaistuesta?
 - 1.2. Minkälaisia kokemuksia perhekerhoon osallistuneilla äideillä on perhekerhossa mahdollisesti ilmenevästä yhteisöllisyydestä?
 - 1.3. Minkälaisia kokemuksia perhekerhoon osallistuneilla äideillä on perhekerhossa mahdollisesti ilmenevästä osallisuudesta?
2. Miten Lomakoti Onnela ry:n perhekerhotoimintaa tulisi kehittää perhekerhoon osallistuneiden äitien mielestä?

Sosionomi AMK:n tehtävänä on edistää ihmisten hyvinvointia sekä esimerkiksi ehkäistä syrjäytymistä. Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetensseihin kuuluvat sosiaalialan eettinen osaaminen, palvelujärjestelmän ja asiakastyön osaaminen, kriittinen ja osallistava

yhteiskuntaosaaminen, tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen sekä työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen. (Innokylä 2016, viitattu 25.1.2020.) Opinnäytetyöprosessissa henkilökohtaiseksi oppimistavoitteeksemme asetimme edellä mainituissa kompetensseissa kehittymisen. Eettisen osaamisen näkökulmasta oppimistavoitteenamme oli tuottaa eettisesti kestävä tutkimus. Asiakastyönosaamisen tavoitteenamme oli muodostaa toimiva yhteistyösuhde Lomakoti Onnela ry:n henkilöstön sekä perhekerhoon osallistuvien äitien kanssa. Palvelujärjestelmäosaamisen suhteen tavoitteenamme oli oppia lapsiperheille tarjolla olevasta sosiaaliturvasta ja sen riittävydestä. Kriittisen ja osallistavan yhteiskuntaosaamisen sekä työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaamisen näkökulmasta oppimistavoitteenamme oli oppia reflektimaan kriittisesti omaa opinnäytetyötämme. Tutkimuksellisen kehittämis- ja innovaatio-osaamisen oppimistavoitteena oli tutkimuksen luominen aina suunnitteluvaiheesta analysointivaiheeseen.

3.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusmenetelmänä käytimme pääosin kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusmenetelmää, mutta tutkimuksessa on myös kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimusmenetelmän piirteitä. Päädyimme yhdistämään nämä tutkimusmenetelmät tuottaaksemme tutkimuksemme kannalta parhaimman ja laajimman aineiston.

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa ilmiötä selitetään numeerisesti ja tuloksia havainnollistetaan esimerkiksi taulukoiden ja kuvioiden avulla. Kvantitatiivista tutkimusta hyödynnetään yleensä jo olemassa olevan tilanteen kartoittamiseen eikä niinkään selvittämään tilanteen mahdollisia syitä. Kvalitatiivisen tutkimuksen avulla puolestaan pystytään ymmärtämään tutkittavaa asiaa sekä selittämään syitä tutkittavan asian taustalla. (Heikkilä 2014, 15.) Laadullisen tutkimuksen tavoitteena ei ole kuitenkaan löytää suoraa totuutta. Tarkoituksena on ennemminkin luoda tulkintoja tutkittavasta asiasta niiden kokemusten ja käsitysten perusteella, joita tutkittavilta ihmisiltä saadaan kerättyä. (Vilka 2005, 97-98.)

Kvalitatiivisella tutkimuksella pyritään kontekstuaalisuuteen, toimijoiden näkökulmien ymmärtämiseen sekä tulkintaan, kun taas kvantitatiivisella tutkimuksella pyritään yleistettävyyteen ja ennustettavuuteen (Hirsjärvi & Hurme 2015, 22). Laadullisilla piirteillä pystytäänkin lisäämään yksityiskohtaisempaa tietoa kvantitatiiviseen tutkimukseen (Tuomi & Sarajärvi 2009, 66).

3.3 Kohdejoukko ja aineistonkeruu

Tutkimuksemme kohdejoukkona ovat Lomakoti Onnela ry:n perhekerhotoimintaan vuoden 2019 syksyn ja vuoden 2020 kevään aikana osallistuneet perheenäidit. Tällä aikavälillä perhekerhon toiminnassa oli mukana 20 äitiä lapsineen. Annoimme kaikille näille perhekerhoon osallistuneille äideille mahdollisuuden osallistua tutkimukseemme eli toteutimme kokonaistutkimuksen tälle perusjoukolle. Kohdejoukkoon kuuluvat äidit osallistuivat Lomakoti Onnelan perhekerhoon, koska kaipaavat arkeensa tukea, kuten esimerkiksi sosiaalista kanssakäymistä ja erilaista tekemistä arkipäiviin. Valitsimme kohdejoukoksemme vain perhekerhoon osallistuneet äidit, koska perhekerhon toimintaan ei osallistunut tuolloin yhtään isää. Kohdejoukkoon emme valinneet myöskään perhekerhoon osallistuvia lapsia, koska koimme aikuisten osaavan käsitellä aiheitamme laajemmasta näkökulmasta ja näin saavamme heiltä enemmän tutkimustamme hyödyttävää tietoa.

Toteutimme tutkimuksemme aineistonkeruun sähköisellä kyselytutkimuksella. Tästä voidaan käyttää myös nimitystä survey-tutkimus, joka tarkoittaa suunnitelmallista kysely- tai haastattelututkimusta (Heikkilä 2014, 17). Survey-tutkimuksessa aineisto kerätään standardoidulla tutkimuslomakkeella eli kaikille vastaajille on tarjolla samanlaiset kysymykset (Vilka 2005, 61). Loimme sähköisen kyselylomakkeen Webropol-työkalulla, joka on internetpohjainen tutkimus- ja tiedonkeruumenetelmä. Webropol-työkalu on helppokäyttöinen ja se mahdollistaa kyselyn suorittamisen suunnittelusta aina tulosten tarkasteluun saakka. (Heikkilä 2014, 68.) Sähköisen kyselyn positiivisia puolia ovat esimerkiksi sen visuaalisuus, nopeus, helppous sekä taloudellisuus (Valli 2018, 99-100). Nämä tekijät saivat meidät päätyämään tähän aineistonkeruumenetelmään.

Kyselyä laatiessamme huomioimme, että on tärkeä luoda kyselylomake niin, että sen täyttäminen olisi vastaajalle mahdollisimman miellyttävää. Yritimme esimerkiksi välttää liian pitkän kyselyn tekemistä, jotta vastaajan mielenkiinto pysyy yllä viimeisiinkin kysymyksiin saakka. Pyrimme muotoilemaan kysymykset huolellisesti, jotta minimoisimme virhetulkintojen riskin. Kiinnitimme huomiota myös siihen, että teemme kysymyksistä ja vastausohjeista varmasti mahdollisimman selkeitä ja tarkoituksenmukaisia, mutta ei kuitenkaan johdattelevia. (Valli 2018, 81, 83, 100.)

Loimme kyselyymme strukturoituja valinta- ja monivalintakysymyksiä, matriisikysymyksiä, avoimia kysymyksiä sekä liukukytinkysymyksen (LIITE 1). Strukturoiduilla kysymyksillä tarkoitetaan sitä, että vastausvaihtoehdot on annettu valmiiksi. Osaan strukturoiduista kysymyksistä annoimme vastaajalle kuitenkin myös mahdollisuuden perustella avoimesti vastaustaan. Valitsimme

kyselymme koostuvan pääasiassa strukturoiduista kysymyksistä, koska niihin kysymyksiin vastaaminen on vaivattomampaa kuin pelkästään avoimiin kysymyksiin vastaaminen. Avoimiin kysymyksiin voi myös olla isompi houkutus jättää vastaamatta. (Heikkilä 2014, 49.)

Muodostimme kyselyn tutkimuksemme tarkoituksen, tavoitteiden ja laatimimme tutkimuskysymysten sekä teoreettisen viitekehyksen pohjalta. Kyselyn alkuun laadimme muutaman taustakysymyksen liittyen vastaajien ikään, perhemuotoon sekä siihen mistä äidit ovat saaneet tiedon perhekerhosta ja kuinka usein he osallistuvat siihen. Ajattelimme, että tällaiset taustatiedot antavan meille lisää tietoa vastaajien elämäntilanteesta ja näin rikastuttavat aineistoamme analysointivaiheessa.

Kyselymme seuraavassa osiossa keskityimme tutkimuksemme ensimmäiseen tutkimuskysymykseen eli siihen, minkälaisia kokemuksia Lomakoti Onnela ry:n perhekerhoon osallistuneilla äideillä on perhekerhosta erityisesti vertaistuen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Vertaistuen osiossa kartoitimme vastaajien perhekerhossa kokemia asioita, niiden mahdollista merkitystä vastaajalle sekä sitä, millaisista perhe-elämään liittyvistä asioista vastaaja on mahdollisesti jakanut kokemuksiaan muiden perhekerholaisten kanssa. Osallisuuden kokemuksista keräsimme tietoa kysymällä, kokeeko vastaaja halutessaan pystyvän vaikuttamaan perhekerhon sisältöön ja millä tavoin. Lisäksi kysyimme, kokeeko vastaaja pystyvänsä olemaan perhekerhossa oma itsensä, ilmaisemaan mielipiteitään vapaasti ja pääsevänsä tekemään itselleen mielekkäitä asioita. Yhteisöllisyyden kokemuksia puolestaan tutkimme kysymällä, onko vastaaja löytänyt ystäviä perhekerhosta ja onko vastaaja viettänyt aikaa muiden perhekerholaisen kanssa perhekerhotoiminnan ulkopuolella. Lisäksi vastaajan tuli valita yhteisöllisyyteen liittyviä asioita, joita on kokenut perhekerhossa ja arvioida niiden merkitystä itselleen.

Toisena tutkimuskysymyksenämme oli kysymys siitä, miten Lomakoti Onnela ry:n perhekerhotoimintaa tulisi kehittää perhekerhoon osallistuneiden äitien mielestä. Tämän vuoksi kyselymme viimeisessä osiossa keskitytäänkin perhekerhon kehittämiseen. Kehittämistarvetta tutkimme kysymällä perhekerhossa tärkeimmäksi koettuja asioita, tyytyväisyyttä perhekerhoon sekä mielipiteitä siitä, miten perhekerhoa olisi hyvä kehittää. Halusimme ottaa kehittämisen näkökulman mukaan tutkimukseemme, koska esimerkiksi LAPE-hankkeessa on painotettu, että kehittämällä matalankynnyksen palveluita tuetaan lapsia ja perheitä sekä vähennetään raskaamman tason palveluiden tarvetta (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020, viitattu 22.4.2020). Lisäksi palveluiden kehittäminen asiakaslähtöisesti voi lisätä asiakkaiden osallisuutta (Terveyden

ja hyvinvoinnin laitos 2020, viitattu 22.4.2020). Toivomme, että tämä näkökulma tutkimuksessamme hyödyttää myös Lomakoti Onnelaa perhekerhotoimintansa kehittämisessä.

Ennen kyselyn toteuttamista esitetasimme kyselyn niin puhelimella, tietokoneella kuin tabletillakin, jotta pystyimme varmistamaan sen sujuvuuden ja toimivuuden (Valli 2018, 100). Todettuaamme kyselyn toimivaksi, lähetimme sen vielä esitettäväksi Lomakoti Onnelan työntekijälle. Esiin ei noussut parannusehdotuksia, joten kysely oli valmis toteutettavaksi.

Kirjoitimme kyselyn yhteyteen vielä saatekirjeen motivoiaksemme vastaajia vastaamaan kyselyyn (LIITE 2). Saatekirjeessä on tärkeää osoittaa kyselyn tärkeys (Vilka 2007, 87). Perustelimme kaikkien osallistujien vastauksien tärkeyttä sillä, että niiden perusteella saamme tietoa Lomakoti Onnelan perhekerhotoiminnan hyödyllisyydestä ja siitä, miten toimintaa voisi kehittää entisestään. Laitoimme saatekirjeeseen linkin, josta kyselyyn pääsee vastaamaan. Saatekirjeeseen kirjoitimme myös tietoa tutkimuksen tavoitteista, tarkoituksesta sekä aineistonkeruumenetelmästä ja ohjeistimme kyselyyn vastaamisessa. Lisäksi painotimme, että kyselyyn vastataan nimettömänä eikä vastaajien henkilöllisyys tule esille missään vaiheessa tutkimustamme. Saatekirjeen loppuun ilmoitimme sähköpostiosoitteemme, jotta vastaajat pystyivät ilmoittamaan meille mahdollisista ongelmista tai kysymyksistä, joita vastaamisen aikana saattaa ilmetä. Lopulta lähetimme saatekirjeen Lomakoti Onnelan työntekijälle, joka puolestaan lähetti saatekirjeen perhekerhoon osallistuville äideille. Näin emme itse käsitelleet vastaajien yhteystietoja missään vaiheessa tutkimusta. Emme myöskään saaneet kyselyyn liittyviä yhteydenottoja ilmoittamiimme sähköpostiosoitteisiin.

3.4 Aineistanalyysi

Aloitimme tutkimusaineiston analysoinnin luomalla kyselymme tuloksista perusraportin Webropolin Professional Statistics –ohjelmalla. Havainnollistimme aineistoamme erilaisilla kuvioilla, kuten esimerkiksi pylväskuvioina ja piirakkakuvioina. Käytämme näitä aineiston havainnollistamisessa, koska haluamme antaa lukijalle nopean kokonaiskuvan tuloksista, ja siihen kuviot ovat sopivin valinta. Kuvioissa sisältö pyritään luomaan vielä havainnollisemmaksi ja visuaalisemmaksi kuin esimerkiksi taulukoissa. (Valli 2015.)

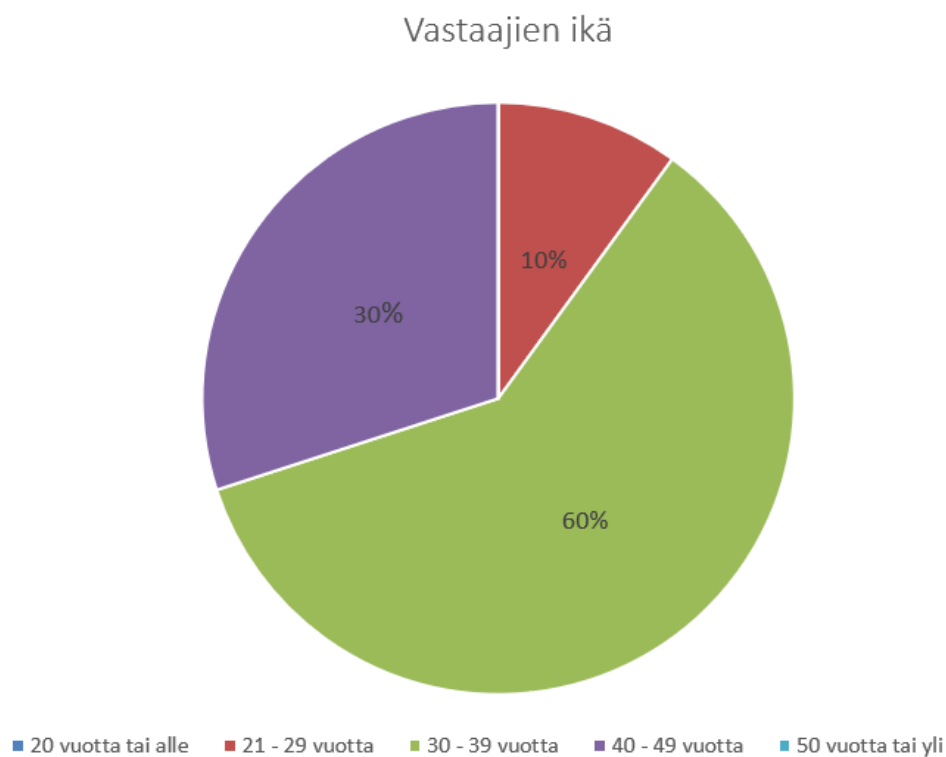
Avoimien kysymysten myötä saadun laadullisen aineiston analysoimme teemoittelemalla.

Teemoittelulla tarkoitetaan laadullisen aineiston analyysitapaa, jossa aineisto pilkotaan osiin eli ryhmitellään aihepiireihin (Tuomi & Sarajärvi 2018, 79). Teemoittelu tapahtuu tarkastelemalla aineistoa siten, että aineistosta nostetaan esiin sellaisia piirteitä, jotka ovat yhteisiä useilla vastaajilla (Hirsjärvi & Hurme 2015, 173). Havainnollistimme keräämäämme aineistoa myös nostamalla esiin muutamia sitaatteja.

4 TUTKIMUKSEN TULOKSET

4.1 Taustatiedot

Kyselymme kohdejoukkona olivat Lomakoti Onnelan perhekerhoon syksyn 2019 ja kevään 2020 aikana osallistuneet 20 perheenäitiä. Kyselyymme vastasi 50% (n=10) kohdejoukostamme. Vastaajien joukko koostui eri ikäisistä perheenäideistä (kuvio 1).

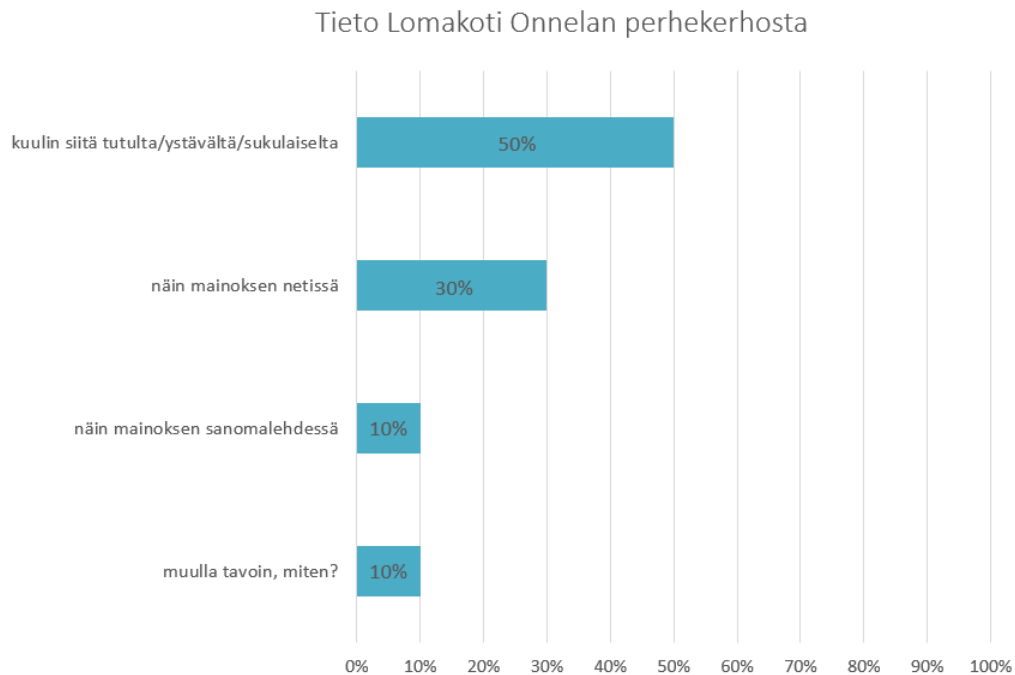
KUVIO 1. Vastaajien ikä.

Vastanneiden äitien joukosta suurin osa oli 30-39 -vuotiaita, sillä tämän ilmoitti iäkseen 60% eli kuusi vastaajaa. 30% vastanneista (n=3) ilmoittivat olevansa 40-49 -vuotiaita ja 10% eli yksi vastaaja kertoi olevansa 21-29-vuotias.

Kaikki vastaajat ilmoittivat perheeseensä kuuluvan vastaajan itsensä lisäksi puoliso sekä lapsi/lapsia. Vastanneiden joukossa huomattavasti yleisin perhemuoto oli ydinperhe, sillä

vastaajista yhdeksän kertoi tämän perhemuodokseen. Yksi äiti puolestaan ilmoitti perhemuodokseen uusioperheen.

Tieto Lomakoti Onnelan perhekerhotoiminnasta on saavuttanut perheenäidit useimmiten sosiaalisten kontaktien tai mainostuksen kautta (kuvio 2).

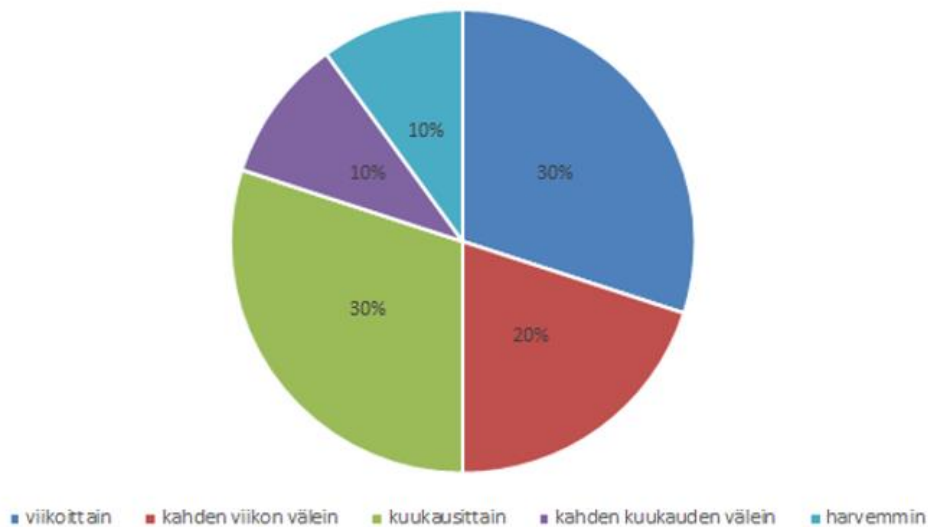

KUVIO 2. Tieto Lomakoti Onnelan perhekerhosta.

Puolet vastanneista (n=5) olivat kuulleet perhekerhosta tutuiltaan, ystäviltään tai sukulaisiltaan. Kolme perheenäitiä oli puolestaan nähnyt perhekerhon mainoksen netissä ja yksi vastaaja oli huomannut mainoksen sanomalehdessä. Yksi vastaaja kertoi saaneensa perhekerhon mainoksen postissa.

Lomakoti Onnelan perhekerhoa järjestetään kaksi kertaa viikossa aina tiistaisin ja keskiviikkoisin, mutta toimintaan ei tarvitse sitoutua. Osallistumiskertojen määrässä esiintyykin vaihtelua (kuvio 3).

Keskimääräiset osallistumiskerrat

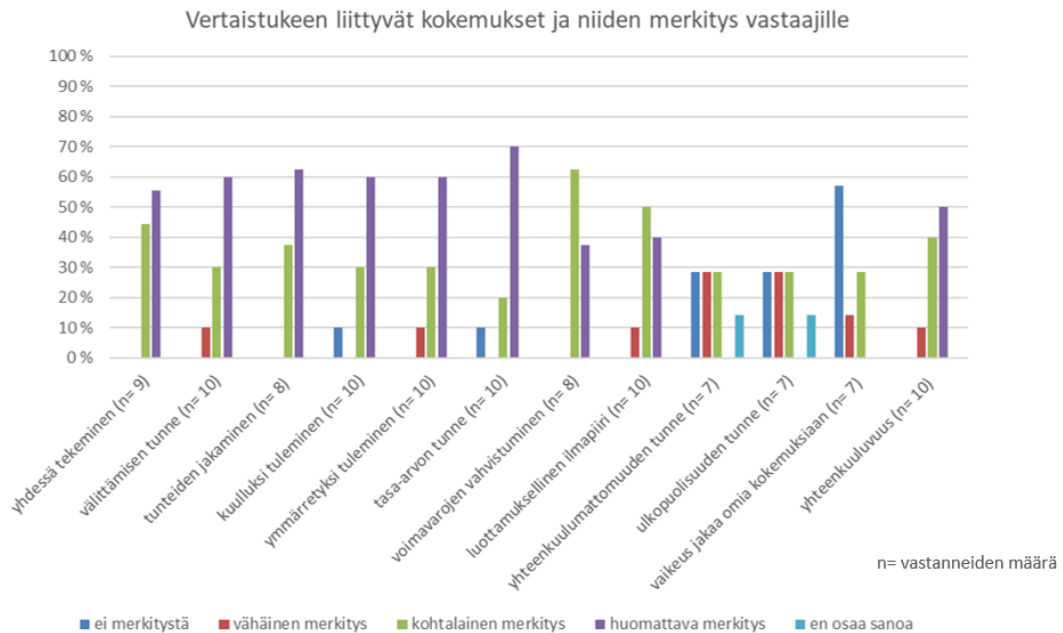

KUVIO 3. Keskimääräiset osallistumiskerrat.

Useimmiten vastanneet perheenäidit osallistuvat Lomakoti Onnelan perhekerhoon kerran kuukaudessa tai useammin. Puolet vastaajista (n=5) nimittäin osallistuvat perhekerhoon joko viikoittain tai kahden viikon välein. Vastaajista kolme ilmoitti puolestaan käyvänsä perhekerhossa kuukausittain ja kaksi vastaajaa kahden kuukauden välein tai harvemmin.

4.2 Kokemukset vertaistuesta

Vertaistuki on vapaaehtoista kokemusten sekä tunteiden jakamista ja käsittelemistä samassa elämäntilanteessa olevien ihmisten kanssa. Vertaistuki mahdollistaa kuulluksi ja ymmärretyksi tulemisen. (Mikkonen & Saarinen 2018, 17, 80.) Tutkimuksemme mukaan perhekerhossa mahdollistuu erityisen hyvin kokemus luottamuksellisesta ilmapiiristä, tasa-arvon tunteesta, ymmärretyksi ja kuulluksi tulemisesta sekä välittämisestä, sillä kaikki kymmenen vastajaa ilmoittivat kokeneensa näitä asioita perhekerhossa (kuvio 4). Perheenäidit kokivat näiden asioiden myös kuuluvan perhekerhossa kaikista merkityksellisimpien asioiden joukkoon.

KUVIO 4. Vertaistukeen liittyvät kokemukset ja niiden merkitys vastaajille.

Myös yhdessä tekemistä, tunteiden jakamista ja voimavarojen vahvistumista olivat kokeneet melkein kaikki (n=8-9) vastaajat. Seitsemän äitiä kertoivat kokeneensa perhekerhossa yhteenkuuluvuutta, mutta niin ikään seitsemän äitiä on vastannut kokeneensa myös ulkopuolisuutta ja yhteenkuulumattomuutta. Seitsemän vastaajaa eivät kokeneet yhteenkuuluvuutta merkitykselliseksi tai kokivat sillä olevan vähäistä merkitystä, mutta kolme vastaajaa kokivat sillä olevan kohtalaista merkitystä. Yhteenkuulumattomuuden ja ulkopuolisuuden tunteen koki kohtalaisen merkitykselliseksi kolme vastaajaa. Kuusi vastaajaa puolestaan koki, että yhteenkuulumattomuuden tai ulkopuolisuuden tunteella ei ole merkitystä tai että merkitys on vähäinen ja yksi vastaaja ei osannut arvioida niiden merkitystä.

Vertaistuki vaatii onnistuakseen luottamuksellisen ilmapiirin. Se mahdollistaa omien kokemusten jakamisen, tunteiden ilmaisemisen sekä niiden käsittelyn ja toisten kokemuksista oppimisen. (Mikkonen & Saarinen 2018, 17-18.) Kaikki vastaajat kertovat jakavansa kokemuksiaan perhekerhossa perhe-elämään liittyvistä asioista. Vastaajat kertoivat kokemusten jakamisesta esimerkiksi seuraavanlaisesti:

“Lasten kasvuun ja kehitykseen liittyvät asiat, synnytykseen ja vauva-aikaan liittyvät asiat”

“Perhetilannetta, sairautta, väsymystä jne.”

“Lapsen erityisherkkyydestä/ tunnetiloista”

“Esimerkiksi, hyvinä päivinä ilon aiheet ja huonoina päivinä väsymyksen ja ärtymyksen aiheet. Olen kysynyt kuulumisia koti ja työelämästä. Miten jaksaa jne.”

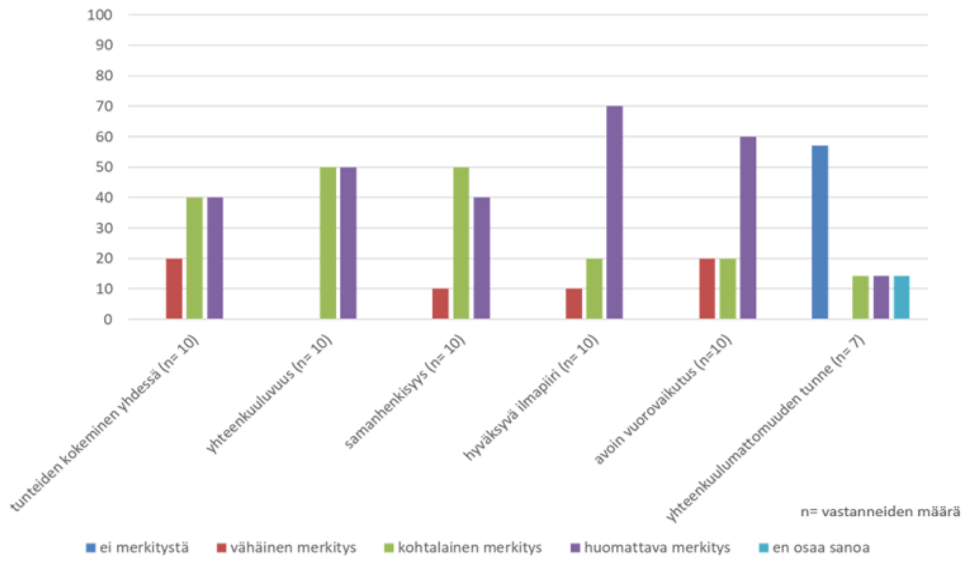
“Tunteet, lapset, parisuhde, unelmat... vähän kaikkea.”

Vastauksien perusteella voidaan todeta, että perheenäidit pystyvät keskustelemaan perhekerhossa monenlaisista asioista. Keskeisimpinä puheenaiheina ovat kuitenkin tunteisiin ja jaksamiseen liittyvät aiheet. Toisaalta seitsemän vastaajaa kertoi myös kokeneensa, että omien kokemusten jakaminen on vaikeaa. Vastaajat eivät perustelleet tätä, mutta suurin osa näin vastanneista koki kuitenkin, ettei sillä ole merkitystä heille.

4.3 Kokemukset yhteisöllisyydestä

Yhteisöihin kuulumisen ajatellaan olevan keskeinen osa ihmisen hyvinvointia (Pessi & Seppänen 2011, 288). Lomakoti Onnelan perhekerho tukee perheenäitien hyvinvointia mahdollistamalla heille yhteisöön kuulumisen. Kaikki vastaajat (n=10) olivat kokeneet perhekerhossa yhteisöllisyyteen liittyen esimerkiksi tunteiden kokemista yhdessä sekä samanhenkisyttä, avointa vuorovaikutusta ja hyväksyvän ilmapiirin kokemuksia (kuvio 5). Kaikki vastanneet perheenäidit kertoivat kokeneensa myös yhteenkuuluvuutta, mutta toisaalta vastaajista seitsemän kertoi kokeneensa lisäksi yhteenkuulumattomuuden tunnetta. Kaikista näistä yhteisöllisyyteen liittyivistä asioista yhteenkuuluvuuden tunne koettiin merkistyksekkimmäksi, sillä puolet perheenäideistä kertoi sillä olevan huomattavaa merkitystä ja puolet kohtalaista merkitystä. Tämän kanssa on toisaalta ristiriitaista, että yhteenkuulumattomuuden tunnetta pidettiin kaikista merkityksettömimpänä.

Yhteisöllisyyteen liittyvät kokemukset ja niiden merkitys vastaajille

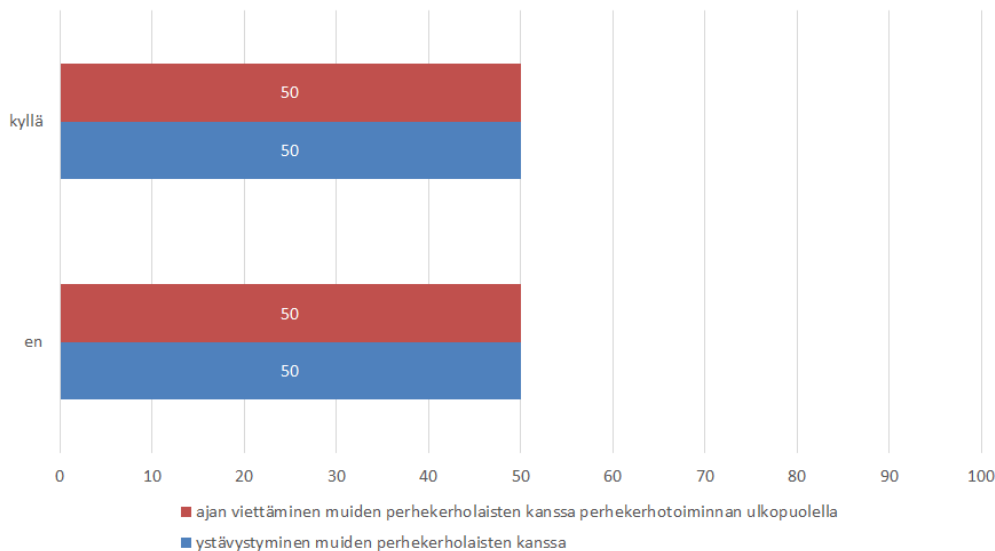

KUVIO 5. Yhteisöllisyyteen liittyvät kokemukset sekä niiden merkitys vastaajille.

Toiseksi merkityksellisimmäksi asiaksi perheenäidit kokivat hyväksyvän ilmapiirin ja lähes yhtä tärkeäksi myös avoimen vuorovaikutuksen ja samanhenkisyyden kokemukset. Myös yhdessä koettujen tunteiden merkitys on perheenäideille kohtalaisen suuri.

Onnelan perhekerhossa yhteisöllisyyden kokemukset ilmenevät myös ystäväystymisenä (kuvio 6).

Ystäväystyminen ja ajan viettäminen muiden perhekerholaisten kanssa perhekerhotoiminnan ulkopuolella

KUVIO 6. Ystävystyminen sekä ajan viettäminen muiden perhekerholaisten kanssa perhekerhotoiminnan ulkopuolella.

Vastauksista ilmenee, että puolet perheenäideistä (n=5) ovat ystävystyneet perhekerhossa. Lisäksi puolet vastaajista (n=5) kertoivat viettäneensä aikaa toisten perhekerholaisten kanssa myös perhekerhotoiminnan ulkopuolella.

4.4 Kokemukset osallisuudesta

Osallisuus mahdollistaa muun muassa yksilön voimaantumisen sekä identiteetin ja elämänhallinnan kehittymisen. Näin ollen osallisuus voi lisätä koettua hyvinvointia. (Virolainen 2007, 56-57, viitattu 30.9.2020.) Tutkimuksemme tulosten mukaan perhekerhossa mahdollistuu myös osallisuuteen liittyviä kokemuksia. Kyselyn vastauksista kävi ilmi, että lähes kaikki vastaajat kokevat pystyvänsä halutessaan vaikuttamaan perhekerhon sisältöön. Ainoastaan yksi vastaaja koki, että vaikuttamiseen ei ole mahdollisuutta. Vastaajat kertoivat vaikuttaneensa perhekerhon sisältöön esimerkiksi seuraavanlaisesti:

“Mietitty yhdessä askartelujuttuja ja muuta mahdollista toimintaa.”

“Ideoita, ajatuksia on jaettu ohjaajan kanssa”

“Kyllä. Olen ehdottanut toimintaa joka on huomioitu suunnittelussa. Askarteluehdotuksia otetaan ilomielin vastaan. Myös voimaannuttavia läsnäolon korttejani on käytetty kerhossa.”

“No en osaa sanoa ihan täsmällisesti. Lorupussia alettiin tekemään ennen korona epidemiaa ja sen ajatuksena on saada purukalle lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta, yhdessä tekemistä minkä lapsetkin muistaa.”

Kaikki kymmenen perheenäitiä kokivat, että he pystyvät olemaan omia itsejään perhekerhossa. Tätä perheenäidit perustelivat esimerkiksi seuraavanlaisesti:

“Yhteishenki ja avoin ilmapiiri”

“Tutuksi tulleita äitejä ha ohjaajia, avoin ilmapiiri”

“Kerhossa on rento tunnelma”

Omana itsenään pystyttiin olemaan siis erityisesti sille suotuisan ilmapiirin ansiosta. Perhekerhon ilmapiiriä kuvailtiin avoimeksi ja tunnelmaa rennoksi. Myös tutut ihmissuhteet, kuten muut tutuksi tulleet perheenäidit sekä perhekerhon ohjaajat edistivät omana itsenään olemista. Lisäksi tätä edisti hyvä yhteishenki.

Lisäksi lähes kaikki vastaajista kokivat pystyvänsä ilmaisemaan vapaasti mielipiteitään perhekerhossa, nimittäin vain yksi vastaajista ei kokenut sen olevan mahdollista. Mielipiteiden vapaan ilmaisemisen mahdollistumista perusteltiin esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

“Avoin ilmapiiri”

“Keskustelu on ollut vapaata”

“Koen että minua kuunnellaan ja hyväksytään ajatuksiani”

Vastauksissa nousi jälleen esille perhekerhon suotuisa ilmapiiri, koska sen koettiin olevan avointa ja vapaata. Tähän viittaavat myös kuulluksi ja hyväksytyksi tuleminen. Yhden vastaajan mielestä perhekerhossa ei kuitenkaan voinut ilmaista vapaasti mielipiteitään ja tätä hän perusteli seuraavanlaisesti:

“No ei siellä voi puhua ku on niin kova meteli”

Kyseinen vastaaja lienee siis kokenut, että hän ei saa tarpeeksi ääntään kuuluviin perhekerhossa ja näin ollen ei voi ilmaista mielipiteitäänkään vapaasti.

Useimpien perheenäitien kokemusten mukaan perhekerhossa pääsee myös tekemään itselleen mielekkäitä asioita. Vastaajista kaksi eivät olleet kokeneet pystyvänsä tekemään mielekkäitä asioita, mutta he eivät perustelleet vastaustaan mitenkään. Kahdeksan myöntävästi vastanneen äidin joukosta nostettiin esille seuraavia mielekkäiksi koettuja asioita:

“On ollut askartelua, asiantuntija luentoa ym”

“omien lasten kanssa rauhassa oleilu yhdessä muiden perheiden kanssa”

“askartelu ym vastaava tekeminen, vapaa leikkiminen, luento”

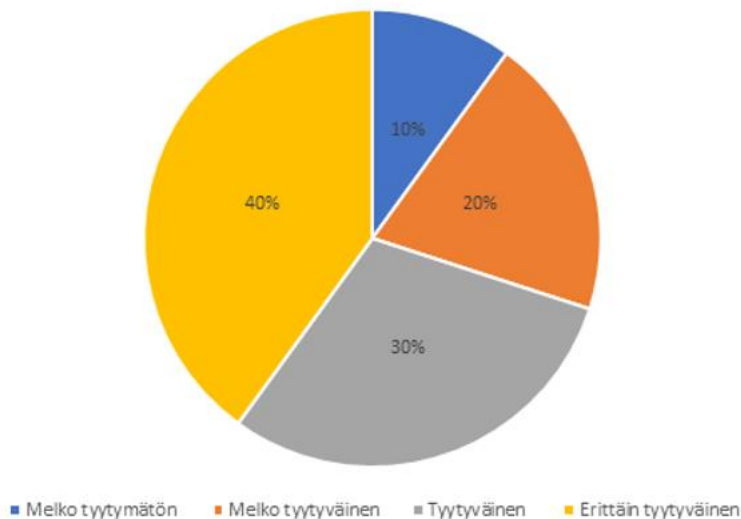
“Tunnetaito koulutus oli super huippu.”

Perheenäidit kokivat itselleen mielekkääksi tekemiseksi siis erityisesti asiantuntijaluennon ja askartelun kaltaisen puuhailun, sillä nämä toistuivat vastauksissa. Mielekkääksi koettiin myös rento oleilu ja leikkiminen.

4.5 Lomakoti Onnelan perhekerhon kehittäminen

Pääsääntöisesti Lomakoti Onnelan perhekerhoon ollaan joko erittäin tyytyväisiä tai tyytyväisiä (kuvio 7).

Tyytyväisyys perhekerhon toimintaan

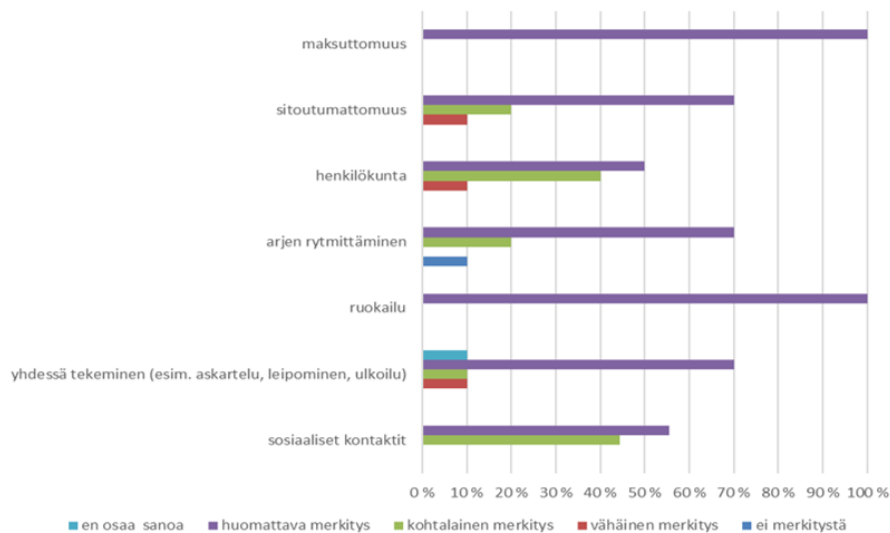
KUVIO 7. Tyytyväisyys perhekerhon toimintaan.

Erittäin tyytyväisiä perhekerhoon oli 40% eli yhteensä neljä vastaajaa ja tyytyväisiä 30% eli kolme

vastaajaa. Kaksi vastaajaa puolestaan kokevat olevansa melko tyytyväisiä ja ainoastaan yksi vastaaja kokee olevansa melko tyytymätön.

Perhekerho tarjoaa perheille sosiaalisia kontakteja, yhdessä tekemistä, ruokailun sekä arjen rytmittämistä. Perhekerhossa on aina paikalla henkilökuntaa ja toiminta on maksutonta eikä siihen tarvitse sitoutua. Tutkimme, millaiseksi perheenäidit kokevat näiden tekijöiden merkityksen (kuvio 8).

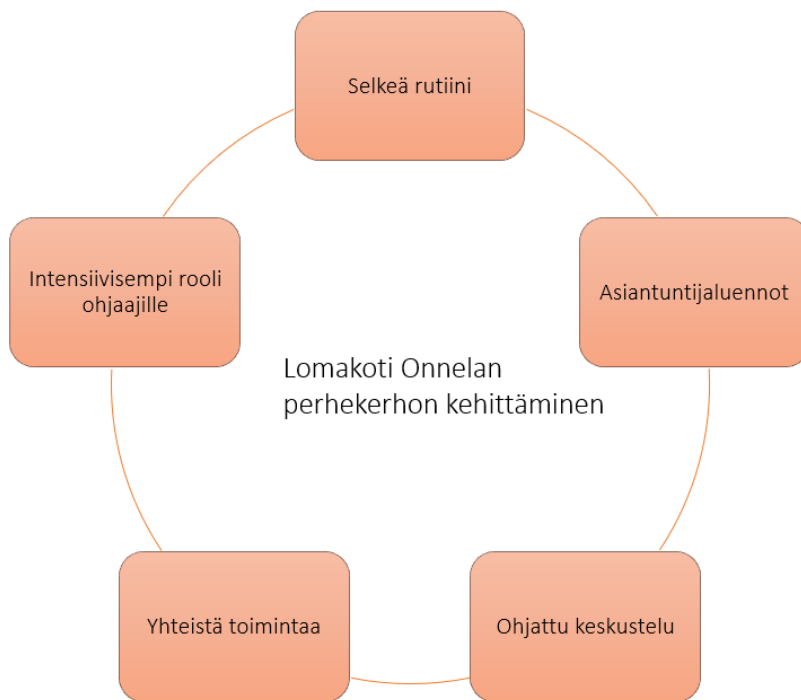
Perhekerhoon liittyvien asioiden merkitys vastaajille

KUVIO 8. Perhekerhoon liittyvien asioiden merkitys vastaajille.

Näistä asioista kaikista merkityksellisimmäksi perheenäidit kokivat toiminnan maksuttomuuden sekä ruokailun, sillä kaikki kymmenen vastaajaa kertoivat näillä olevan huomattavaa merkitystä. Pääosin myös kaikki muut näistä perhekerhoon liittyvistä asioista koettiin huomattavan tai kohtalaisen merkittäväksi. Ainoastaan yksi vastaaja oli kokenut, että arjen rytmittämisellä ei ole merkitystä ja vastaavasti yhden vastaajan mielestä henkilökunnalla ja sitoutumattomuudella oli vähäinen merkitys. Näiden lisäksi avoimissa vastauksissa haluttiin mainita merkityksellisiksi asioiksi myös ohjaaja, perhekerhon läheinen sijainti, liikuntaleikkihetket, asiantuntijapäivät sekä työpajapäivät.

Kehittäminen on tärkeää toimintaa, jonka tavoitteena on saada aikaan muutoksia. Kehittämistoiminnalla voidaan tavoitella parempia ja tehokkaampia toimintatapoja ja -rakenteita. Kehittämistä voidaan tehdä esimerkiksi parantaakseen kustannustehokkuutta tai lisätäkseen palveluiden käyttäjien tyytyväisyyttä. (Toikko & Rantanen 2009, 16-19.) Kehittämistoimintaan osallistuminen lisää myös asiakkaiden osallisuutta (Isola ym. 2017, 5, viitattu 9.10.2020). Vaikka vastausten perusteella perheenäidit ovatkin olleet pääsääntöisesti tyytyväisiä perhekerhon toimintaan, löytyy heiltä myös ideoita perhekerhon kehittämiseen (kuvio 9).

KUVIO 9. Perhekerhon kehittämisideoita.

Perheenäidit kuvailivat kehittämisideoitaan esimerkiksi seuraavalaisesti:

"Ohjattuja (ajastettuja) tekemisiä välillä. Ei liikaa. Ohjaus käsien pesulle ja syömään ohjaajan toimesta niin se voisi olla selkeämpi. Lapset vois oppia toistensa nimiä eli olisi hyvä jossain välissä käydä läpi että ketä, on paikalla ja nimetä ja huomioida jokainen lapsi ja toki aikuinenkin 😊 Ehkä vähän selkeyttä. Muuten saa olla melko vapaamuotoinen ja helppo "olohuone" perheille. Jotain teemoja voisi ottaa mitä käydä läpi tai jokin laatikko minne vanhemmat vois toivoa mitä haluavat."

"Enemmän erilaista toimintaa: asiantuntija luennot on tosi hyviä eri vanhemmuuden tai lasten kasvun tukemiseen liittyen. Lapsille erilaista toimintaa : yhteismuskaria, askartelua ym"

"Selkeä rutiini kerhon kulkuun, esim. Aamupiiri, leikit/askartelut, ruokailu, ulkoilu."

"Äideille jutteluaiheita, alustajia voisiko tilata? Äitien hyvinvointiin, lasten kasvatukseen, parisuhteen kehittämiseen jne. liittyviä aiheita esimerkiksi."

"Ohjaajat voisivat ohjata toimintaa enemmän ja järjestää tekemistä. " Vapaalle " Keskustelulle ja toiminnallekin on tilaa mutta täytyy olla myös jotain muutakin."

"Näin toimiva ja hyvä. Ohjaajat mukavat ja ruokailu plussaa. Sitoutumattomuus tärkeä ominaisuus."

"Ihana että on kerho missä kaikki pääsee ääneen niin halutessaan."

"Ohjaajien pitäis ottaa intensiivisemmin kontaktia lapsiin ja jokseenkin ryhmäytyä ainakin isompien lasten kans."

Useammassa vastauksessa korostui siis se, että perhekerhossa kaivataan vielä intensiivisempää roolia ohjaajalle ja selkeämpää runkoa perhekerhon kulkuun. Lisäksi perheenäidit kokevat, että perhekerhoon olisi hyvä saada lisää erilaisia asiantuntijaluentoja ja enemmän erilaista tekemistä.

5 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Tärkeimpiä ihmisiin kohdistuvan tutkimuksen eettisiä periaatteita ovat luottamuksellisuus, informointiin perustuva suostumus, yksityisyys sekä seuraukset (Hirsjärvi & Hurme 2015, 20). Huolehdimme eettisyyden toteutumisesta kaikissa opinnäytetyöprosessimme vaiheissa. Heti alussa teimme yhteistyösopimuksen yhteistyökumppanimme kanssa. Tällä pyritään ennaltaehkäisemään opinnäytetyöprosessiin liittyviä ristiriitoja ja saavuttamaan yhteinen näkemys prosessista (Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene Ry 2019, 6, viitattu 9.10.2020).

Huomioimme koko opinnäytetyöprosessin ajan, että meidän tulee esimerkiksi kunnioittaa vastaajien itsemääräämisoikeutta ja toteuttaa tutkimus niin, ettemme aiheuta sillä vahinkoa. Pohdimme etukäteen mahdollisia tutkimuksesta aiheutuvia seurauksia ja kohderyhmälle lähetetyssä saatekirjeessä korostimmeekin sitä, että vastaajat pysyvät julkaistussa opinnäytetyössä täysin nimettöinä. Tutkimuseettinen neuvottelukunta on laatinut ohjeet hyvästä tieteellisestä käytännöstä, jota Suomessa tulisi noudattaa kaikessa tieteellisessä tutkimuksessa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 7, viitattu 8.10.2020.) Hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti noudatimme tutkimuksessamme yleistä huolellisuutta, rehellisyyttä ja avoimuutta. Teoreettisen viitekehyksen koostimme ajankohtaisesta materiaalista ja kunnioitimme toisten tutkijoiden työtä välttämällä plagiointia ja toteuttamalla lähdeviittaukset asianmukaisesti. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, viitattu 9.10.2020.) Eettisesti kestävä tutkimuksen toteuttamiseksi keräsimme vain tarpeellisia tietoja ja kerroimme vastaajille saatekirjeessä, että kyselystä saatu materiaali tulee ainoastaan meidän opinnäytetyömme käyttöön. Ilmoitimme valmiin opinnäytetyömme löytyvän luettavaksi Theseuksesta, ja että kyselystä saatu materiaali hävitetään heti opinnäytetyöprosessin päättyessä. Saatekirjeessä annoimme myös tiedoksi tutkimuksen vapaaehtoisuuden, tutkimuksen tavoitteet sekä vastaajien mahdollisuuden kyselyn keskeyttämiseen ja lisätietojen saamiseen. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 8-13, viitattu 9.10.2020.)

Kvantitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa olennaisia termejä ovat reliabiliteetti ja validiteetti. Reliabiliteetin käsitteellä kuvataan tulosten tarkkuutta, johon vaikuttavat olennaisesti tuloksien oikein tulkitseminen sekä kato eli kyselyyn vastaamatta jättäneiden määrä. Validiteetilla puolestaan tarkoitetaan tutkimuksen pätevyyttä. Validiteetilla arvioidaan, saavutettiin tutkimuksella sellaista tietoa, mitä toivottiin saavutettavan. Tutkimuksen validiteettia lisäävät

esimerkiksi mahdollisimman korkea vastausprosentti sekä etukäteen huolellisesti määritellyt käsitteet, muuttajat ja perusjoukko. (Heikkilä 2014, 27-29.) Pyrimme vahvistamaan tutkimuksemme reliabiliteettia sekä validiteettia minimoimalla tutkimuksen kadon. Aluksi saimme kyselyymme ainoastaan viisi vastausta, joten Lomakoti Onnelan yhteyshenkilö lähetti perheenäideille vielä muistutusviestin kyselyyn vastaamisesta ja jatkoimme kyselyn vastausaikaa viikolla. Saimme tuon viikon aikana vielä viisi vastausta lisää, eli lopulta puolet perhekerhoon osallistuvista äideistä vastasi kyselyymme. Vastaaajien kato heikensi tutkimuksemme reliabiliteettia, joten tältä osin tutkimuksen luotettavuus ei ole parhaalla mahdollisella tasolla. Jäimme pohtimaan, oliko saatekirjeemme tarpeeksi motivoiva tai jättivätkö esimerkiksi perhekerhossa vain harvoin tai muutaman kerran käyneet äidit vastaamatta, mikäli ajattelivat ettei heidän vastauksensa hyödyttäisi tutkimustamme. Oli myös mielenkiintoista huomata, että 20 perheenäidistä 16 oli kuitenkin aloittanut vastaamaan kyselyymme. Ehkä kyselyymme ei ole herättänyt tarpeeksi kiinnostusta tai kyselyyn vastaaminen on jäänyt kesken.

Kvalitatiivista tutkimusta voidaan arvioida validiteetin ja reliabiliteetin lisäksi uskottavuuden, refleksiivisyyden, siirrettävyyden sekä vahvistettavuuden kriteereitä. Uskottavuudella tarkoitetaan tutkimuksen ja tutkimustulosten uskottavuutta eli tutkijan täytyy varmistaa, että tutkimustulokset ja tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden käsitykset tutkimuskohteesta vastaavat toisiaan. Refleksiivisyyden edellytyksenä on tutkijan tietoisuus omista lähtökohdistaan tutkimuksen tekemiseen liittyen. Siirrettävyys puolestaan kuvaa tulosten siirrettävyyttä toisiin samankaltaisiin tilanteisiin ja vahvistettavuus edellyttää tutkimusprosessin selkeää kirjaamista, jolloin myös toiset tutkijat voiva seurata tutkimuksen kulkua. (Kylmä & Juvakka 2007, 127-129.)

Lisätäksemme tutkimuksemme luotettavuutta refleksisyyden näkökulmasta, olemme pyrkineet luomaan kyselystä mahdollisimman johdattelemattoman ja sellaisen, etteivät omat näkemyksemme vaikuta siihen. Omat tulkintamme Lomakoti Onnelan perhekerhosta matalankynnyksen palveluna vastaa tutkimustuloksiamme, mikä vahvistaa tutkimuksemme uskottavuutta. Tutkimuksemme siirrettävyyteen liittyen tulee huomioida, että jokainen perhekerhotoimintaan osallistuva kokee perhekerhotoiminnan eri tavoin. Puolet perhekerholaisista kokivat perhekerhossa vertaistukeen, osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen liittyviä asioita, mutta emme voi olla varmoja 10 vastaamatta jättäneen kokemuksista. Tutkimuksen vahvistettavuutta lisätäksemme pyrimme luomaan tutkimuksesta mahdollisimman selkeän ja esimerkiksi kyselyvaiheen virheitä välttääksemme esitestasimme kyselyn useita kertoja. Etenkin koko

opinnäytetyöprosessin selkeällä ja rehellisellä raportoinnilla edistimme tutkimuksemme vahvistettavuutta.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa yhteistyökumppanillemme tietoa siitä, millainen merkitys perhekerholla on perhekerhon toimintaan osallistuville lapsiperheille. Lisäksi tavoitteena oli kerätä asiakaslähtöisiä ideoita perhekerhon kehittämiseksi.

6.1 Matalakynnyksistä hyvinvoinnin tukemista

Palveluiden laadulla ja saatavuudella on suuri vaikutus lapsiperheiden hyvinvointiin (Halme ym. 2014, 17). Kolmanteen sektoriin lukeutuvat järjestöt ja yhdistykset tekevät ennaltaehkäisevää työtä matalalla kynnyksellä ja niillä on huomattava rooli ihmisten hyvinvoinnin sekä yhteisöllisyyden tukemisessa (Pihlaja 2010, 71). Matalankynnyksen palveluissa ideana on, että niihin hakeutuminen olisi mahdollisimman helppoa ja palvelut on suunnattu etenkin heille, jotka ovat muuten vaarassa pudota palvelujen ulkopuolelle. Matalankynnyksen palveluille tyypillisiä piirteitä ovat maksuttomuus, pidennetyt aukioloajat, sitoutumattomuus sekä läheinen sijainti. (Leemann & Hämäläinen 2015, 1, 4, viitattu 18.10.2020.)

Lomakoti Onnela ry:n perhekerhotoiminta on hyvä esimerkki tällaisesta matalan kynnyksen toiminnasta. Toiminnan matalakynnyksisyydestä kertoo esimerkiksi se, että perhekerhotoiminta on maksutonta ja siihen voivat osallistua kaikki, jotka kokevat sen tarpeelliseksi. Tutkimustulostemme mukaan perheenäidit kokivat nimenomaan toiminnan maksuttomuuden olevan huomattavan merkityksellistä perhekerhossa. Toiminnan maksuttomuus edistää yhdenvertaisuutta, sillä näin myös pienituloisilla perheillä on mahdollisuus osallistua mukaan toimintaan. Perheenäitien mielestä toinen huomattavan merkittävä asia perhekerhossa on tarjolla oleva lämmin ruoka, joka tuo helpotusta perheiden arkeen.

Onnelan perhekerhotoiminnan matalakynnyksisyydestä kertoo myös se, ettei perhekerhotoimintaan tarvitse sitoutua. Perheenäidit kokivat myös tämän merkitykselliseksi. Perhekerhossa voi käydä aina silloin, kun se sopii omiin aikatauluihin, mikä edistää perhekerhon yhdistämistä lapsiperheen hektiseen arkeen. Perhekerhotoimintaan osallistuvat äidit kaipaavat vanhemmuuteensa tukea, kuten esimerkiksi sosiaalista kanssakäymistä ja erilaista tekemistä arkipäiviin. Lomakoti Onnelan perhekerhossa järjestetäänkin monenlaista ohjattua toimintaa, kuten

leipomista, askartelua, erilaisia luentoja, ulkoilua ja käsitöitä, ja perhekerhon ohjelma on aikataulutettu ainoastaan ruokailun osalta. Monet perheenäidit kokivat merkitykselliseksi tällaisen yhdessä tekemisen ja perhekerhon vaikutuksen arjen rytmittämiseen. Kaikki kyselyymme vastanneet perheenäidit kokivat myös perhekerhon tarjoamat sosiaaliset kontaktit merkitykselliseksi tai huomattavan merkitykselliseksi. Myös esimerkiksi läheinen sijainti mainittiin perhekerhon merkittäväksi tekijäksi, mikä viittaa jälleen osallistumisen matalakynnyksisyyteen.

Emme kysyneet vastaajilta suoraan, ovatko he kokeneet perhekerhossa vertaistukea, yhteisöllisyyttä tai osallisuutta. Sen sijaan kartoitimme heidän kokemuksiaan useista näihin olennaisesti liittyvistä tekijöistä. Koska perheenäidit olivat kokeneet niin monia vertaistukeen, yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen liittyviä asioita perhekerhossa, voidaan todeta Lomakoti Onnelan perhekerhotoiminnan tukevan siihen osallistuvien lapsiperheiden hyvinvointia mahdollistamalla perheenäideille yhteisöllisyyden, osallisuuden ja vertaistuen kokemuksia. Kuitenkaan yleisemmin perhekerhojen vaikutuksesta lapsiperheiden hyvinvointiin ei juurikaan löytynyt tutkittua tietoa. Perhekerhoihin liittyen on kuitenkin toteutettu esimerkiksi opinnäytetöitä, joiden tulokset ovat samansuuntaisia meidän opinnäytetyömme kanssa.

Esimerkiksi Liisa Hynninen tutki opinnäytetyössään äitien kokemuksia PerheSantran eli lapsiperheille suunnatun kohtaamispaikan tarpeellisuudesta. Hänen opinnäytetyönsä tulokset osoittivat, että perheenäidit kokivat PerheSantran tarpeelliseksi niin itselleen kuin lapsilleenkin esimerkiksi keskusteluseuran saamisen takia. Hynninen oli tehnyt tutkimustulostensa perusteella johtopäätöksen, että tämän kaltaisille lapsiperheiden kohtaamipaikoille on tarvetta ja ne ovat tärkeitä ennaltaehkäistäessä ongelmien kasaantumista. (Hynninen 2007, viitattu 22.10.2020.)

Miia Raitio on puolestaan tutkinut opinnäytetyössään osallisuuden kokemuksia perhekerhossa. Hänen tutkimustulostensa mukaan perhekerhossa ilmevään osallisuuteen liittyen tärkeimpiä asioita olivat yhdessäolo, uudet kokemukset, elämykset sekä sellaiset asiat, joita kotona ei tule yleensä tehtyä. Hänen opinnäytetyönsä mukaan perheet olivat kokeneet osallisuuden toteutuvan perhekerhossa konkreettisina vaikutusmahdollisuuksina, ryhmässä mukana olemisena sekä uusina kokemuksina. (Raitio 2016, viitattu 22.10.2020.)

Hanna-Kaisa Pohjola ja Veera Tervo tutkivat puolestaan vanhempien kokemuksia Perhon seurakunnan perhekerhosta terveyden edistämisen näkökulmasta. Heidän opinnäytetyönsä johtopäätösten mukaan vanhemmat kokivat saavansa perhekerhosta mielen virkistystä,

vertaistukea sekä voimia ylläpitääkseen sosiaalista terveyttä ja jaksakseen arjessa. (Pohjola & Tervo 2013, viitattu 22.10.2020.)

Ari Haaranen on tehnyt väitöskirjan, joka käsittelee lapsiperheiden vanhempainryhmiä. Hänen tutkimuksensa mukaan vanhemmat hyötyivät ryhmistä saamalla sieltä uusia ystäviä, seuraa, virkistystä, tietoa, lepoa ja arvostusta vanhempina. Saman elämäntilanteen ja yhteisten kiinnostuksen kohteiden myötä vanhemmat kokivat ryhmässä myös luottamuksellista ja suvaitsevaa ilmapiiriä sekä yhteenkuuluvuuden tunnetta. Tämän lisäksi lapset saivat leikkiseuraa ja pääsivät harjoittelemaan sosiaalisia taitoja. Vanhempainryhmien tiiviin kävijäporukan, sopivan osallistujamäärän sekä säännöllisen kokoontumistiheyden koettiin mahdollistavan nämä positiiviset vaikutukset. (Haaranen 2012, 7, viitattu 23.10.2020.)

6.2 Välittämistä ja kuulluksi tulemista

Ensimmäisen tutkimustehtävämme mukaisesti analysoimme ”Minkälaisia kokemuksia Lomakoti Onnela ry:n perhekerhoon osallistuneilla äideillä on perhekerhosta?” Keskityimme ensimmäiseksi tutkimaan kokemuksia perhekerhossa mahdollisesti ilmenevästä vertaistuesta.

Tuloksien mukaan Lomakoti Onnelan perhekerhossa koetaan vertaistukea erityisesti yhteenkuuluvuuden, välittämisen ja tasa-arvon tunteiden sekä ymmärretyksi ja kuulluksi tulemisen myötä. Perheenäidit kokivat näiden kokemusten kuuluvan perhekerhossa kaikista merkityksellisimpien asioiden joukkoon. Vertaistukea koetaan perhekerhossa myös voimavarojen vahvistumisena, tunteiden jakamisena ja yhdessä tekemisenä. Vertaistuki nähdään tärkeäksi tekijäksi hyvinvoinnille, koska sen avulla yksilö voi esimerkiksi tunnistaa ja lisätä omia voimavarojaan. Näin ollen vertaistuki voi myös voimaannuttaa. Vertaistuen myötä ihminen voi myös jakaa omia kokemuksiaan, tulla kuulluksi, näyttää tunteitaan ja löytää uusia selviytymiskeinoja. (Mikkonen & Saarinen 2018, 17, 139.)

Lomakoti Onnelan perhekerhossa käy samassa elämäntilanteessa olevia perheenäitejä, joten perhekerho on hyvä paikka oman elämäntilanteen sekä tunteiden ymmärtämiselle. Samassa elämäntilanteessa olevien ihmisten kanssa keskustellessa on mahdollista huomata, että muutkin käyvät läpi samanlaisia asioita. Perheenäidit kertoivatkin jakaneensa kokemuksiaan lapsiperhearkeen liittyvien asioiden lisäksi vaikeistakin asioista, kuten esimerkiksi sairauksista ja

väsymyksestä. Avoin keskustelu ja tukeva verkosto ovat tärkeitä perheen hyvinvoinnin ja voimavarojen kannalta. Perheen voimavaroihin vaikuttavat niin jokaisen perheenjäsenen henkilökohtaiset voimavarat kuin perheen sisäiset ja ulkoiset voimavarat. Henkilökohtaisiin voimavaroihin lukeutuvat esimerkiksi itsetunto sekä kyvykkyys. Perheen sisäisiä voimavaroja ovat puolestaan esimerkiksi elämäntavat, elintaso sekä yhteenkuuluvuus ja ulkoisia voimavaroja sosiaalinen tuki sekä yhteiskunnan perhepoliittisista ratkaisuista muun muassa lapsiperheille suunnatut palvelut. Omien voimavarojen tunnistaminen on tärkeää, sillä tiedostamalla omat voimavaransa, perheen yhteisetkin voimavarat voivat lisääntyä. lisää perheen voimavaroja. Kun perheellä on runsaasti voimavaroja käytettävissään, hyvinvointia mahdollisesti kuormittavista tekijöistä on helpompaa selviytyä. (Suomen Mielenterveys ry, viitattu 19.10.2020.)

6.3 Hyväksyvää ilmapiiriä ja avointa vuorovaikutusta

Seuraavaksi analysoimme perheenäitien kokemuksia perhekerhossa mahdollisesti ilmenevästä yhteisöllisyydestä. Yhteisöllisyyden nähdään olevan yksi perusta hyvinvoinnille. Yhteisöllisyys tuo yksilölle tunteen johonkin kuulumisesta ja lisää sosiaalista pääomaa. (Saari 2011, 290, 296.)

Tuloksiamme mukaan Lomakoti Onnelan perhekerhossa perheenäidit pääsevät kokemaan myös yhteisöllisyyden kokemuksia. Perheenäidit kokevat perhekerhossa yhteisöllisyyttä esimerkiksi ystäväystymisenä, yhteenkuuluvuutena, tunteiden kokemisena yhdessä, avoimena vuorovaikutuksena, samanhenkisyysnä ja hyväksyvän ilmapiirin kokemuksina. Näistä yhteenkuuluvuus koettiin kaikista merkityksellisimmäksi yhteisöllisyyden kokemukseen liittyvänä tekijänä. Lomakoti Onnelan perhekerhossa on tiivis kävijäporukka, joka on yksi mahdollistava tekijä yhteisöllisyyden tunteen kokemiseen. Perheenäidit ovat samanlaisissa elämäntilanteissa, mikä voi edistää kokemuksia hyväksytyksi tulemisesta. Perhekerhossa perheenäidit voivat samaistua toistensa elämäntilanteisiin ja mahdollisesti myös ystäväystyä yhteisten kokemusten ja samanlaisten elämäntilanteiden ansiosta. Osa kyselyymme vastanneista perheenäideistä kertoikin näin tapahtuneen. Tällaiset yhteisöllisyyden kokemukset ovat yhteydessä ihmisen hyvinvointiin. Esimerkiksi Allardtin (1976, 32-9) määrittelemän hyvinvointiteorian mukaan ihmisellä on luontainen halu kuulua sosiaalisiin verkostoihin ja tuntea yhteisöllisyyttä.

Perheenäidit ovat kuitenkin kokeneet perhekerhossa myös yhteenkuulumattomuuden ja ulkopuolisuuden tunteita. Tuloksissa ristiriitaista olikin, että yhteenkuulumattomuus koettiin kaikista

merkityksettömimpänä. Ulkopuolisuuden sekä yhteenkuulumattomuuden tunteet voinee selittyä esimerkiksi sillä, että alussa perhekerhoon mukaan tullessa, muita osallistujia ei vielä tunne niin hyvin. Toiminnassa pidempään mukana olleet ovat voineet jo ryhmäytyä paremmin ja yhteenkuuluvuuden tunteen kehittyminen voi viedä aikansa. Omien kokemusten jakamisen vaikeus puolestaan voinee johtua siitä, että uutena mukaan tullessa, muihin perheenäiteihin ei ehkä ole vielä tutustunut niin hyvin, että omien kokemusten jakaminen tuntuisi luontevalta. Toisaalta jotkut aiheet voivat olla niin henkilökohtaisia, että niistä ei haluta puhua muiden kanssa.

6.4 Mahdollisuus vaikuttaa

Analysoimme myös perheenäitien kokemuksia perhekerhossa mahdollisesti ilmenevästä osallisuudesta. Osallisuuden toteutuminen lisää hyvinvointia, sillä osallisuus esimerkiksi voimaannuttaa ja vahvistaa identiteettiä. Osallisuuden myötä ihminen saa mielekästä tekemistä ja pääsee vaikuttamaan itseään koskeviin sekä hänelle tärkeisiin asioihin. (Rouvinen-Wilenius & Koskinen-Ollonqvist 2011, 56-58, viitattu 22.10.2020.)

Tutkimuksemme tulosten mukaan Lomakoti Onnelan perhekerho vahvistaa myös osallisuuden kokemuksia perhekerhoon osallistuville perheenäideille. Halmeen, Vuorisalmen ja Perälän (2014, 100-101) mukaan vanhempien osallisuuden vahvistaminen nähdään hyvinvointia ja terveyttä edistävänä toimintana ja tärkeänä etenkin silloin, kun perheessä on voimavaroja kuormittavia tekijöitä. Tutkimuksemme tulosten mukaan äidit ovat kokeneet perhekerhossa osallisuuteen liittyviä asioita, kuten jakaneet keskenään kokemuksiaan perhe-elämään liittyvistä asioista. Lisäksi äidit kokevat pystyvänsä olemaan perhekerhossa omia itsejään. Lähes kaikki kyselyymme vastanneista kokivat myös, että perhekerhossa pystyy ilmaisemaan vapaasti omia mielipiteitään ja että siellä pääsee tekemään mielekkäitä asioita.

Tutkimuksemme mukaan Lomakoti Onnelan perhekerho on paikka, joka mahdollistaa perheenäitien osallisuuden toteutumista vaikuttamismahdollisuuksia tarjoamalla. Tutkimuksemme tulosten mukaan perheenäidit pystyvät halutessaan vaikuttamaan perhekerhon sisältöön ja saavat olla aktiivisia toimijoita perhekerhossa. Vaikuttamismahdollisuudet niin omien kuin yhteiskunnankin asioiden suhteen ovat yksi tärkeä tekijä osallisuuden toteutumisessa (Rouvinen- Wilenius 2014, 51, viitattu 24.10.2020).

Osallisuus voidaan ajatella kolmiportaiseksi. Tämä tarkoittaa sitä, että osallisuus näkyy yksilö-, yhteisö- ja yhteiskuntatasolla. Yksilötasolla osallisuus tarkoittaa vaikutusmahdollisuuksia omaan elämään liittyvissä asioissa. Omassa elämässä osallisuus näkyy esimerkiksi identiteetin, voimavarojen ja elämänhallinnan vahvistumisena. Yksilötasolla osallisuuteen kuuluu myös vaikutusmahdollisuudet itseään koskevissa asioissa. Yksilöllä on oikeus itse päättää, mihin yhteiskunnan toimintoihin hän osallistuu. Yhteisötasolla osallisuus näkyy kuulumisena eri yhteisöihin sekä yhteiskunnan ja ympäristön eri toimintoihin. Yhteisötasolla osallisuus on oikeudenmukaisuuden toteutumista sekä syrjäytymisen ehkäisemistä. Yhteiskunnassa puolestaan osallisuuden nähdään tarkoittavan vaikutusmahdollisuuksia päätösprosesseihin. (Pajula 2014, 9, viitattu 21.10.2020.) Lomakoti Onnelan perhekerhossa osallisuuden toteutuminen ilmenee yksilötasolla esimerkiksi siten, että perhekerho mahdollistaa siihen osallistuvalla perheenäidille vertaistuen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia, joilla voi olla vahvistavaa vaikutusta äidin voimavaroihin, identiteettiin ja elämänhallintaan. Yhteisötasolla osallisuus mahdollistuu, koska perhekerhossa koetaan yhteisöllisyyden kokemuksia ja perhekerholaiset pääsevät olemaan osana perhekerhon yhteisöä.

Osallisuudella on merkitystä myös yhteiskunnallisella tasolla. Järjestöt tarjoavat usein kansalaisille mahdollisuuksia osallistumiselle ja vaikuttamiselle. Näin ollen järjestöt vahvistavat osallisuutta ja vaikuttavat syrjäytymiseen ja huono-osaisuuteen. Mitä enemmän yhteiskunta tulee jatkossa jakautumaan, sitä enemmän osallisuuden merkitys tulee korostumaan. Ihmisten syrjäytymisen ehkäisemiseksi on tärkeää tukea heidän aktiivista osallistumistaan yhteiskuntaan sekä edistää toimintaa, joka lähtee heistä itsestään. (Jämsén, Pyykkönen & Reittu-Kuurila 2014, 67-68, viitattu 24.10.2020.)

On todettu, että työ on yksi merkittävä väylä osallisuuden toteutumiselle. Työ nimittäin lisää muun muassa yksilön vaikutusmahdollisuuksia, vahvistaa identiteettiä ja mahdollistaa yhteisöön kuulumisen. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2019, viitattu 21.10.2020.) Lomakoti Onnelan perhekerhoon osallistuvat perheenäidit ovat pääasiassa kotona lastensa kanssa. Osallistuminen perhekerhon kaltaiseen matalan kynnyksen toimintaan voinee vaikuttaa positiivisesti äitien hyvinvointiin, sillä perhekerhossa he kuuluvat perhekerhon yhteisöön ja pääsevät kokemaan osallisuutta. Palvelujen tavoittamisella voidaan ehkäistä syrjäytymistä, jota voitaisiinkin nimittää osallisuuden vastakohtaksi (Pajula 2014, 11, viitattu 21.10.2020). Syrjäytymiseen liittyvillä ulkopuolisuuden kokemuksilla on voimakas yhteys huonoksi koettuun hyvinvointiin (Jämsén, Pyykkönen & Reittu-Kuurila 2014, 36, viitattu 24.10.2020).

Palvelujärjestelmän tulisi edistää väestön hyvinvointia ja kaventaa hyvinvointi- sekä terveyseroja, mutta saatavilla olevat palvelut eivät vastaa koko väestön tarpeisiin. Pääsääntöisesti suomalaiset voivat hyvin, mutta silti yhteiskunnassamme on merkittäviä hyvinvointi- ja terveyseroja. Yhteiskunnallinen eriarvoisuus ilmenee esimerkiksi köyhyytenä ja eroina väestöryhmien osallisuudessa ja terveydessä. Perhepolitiikan kannalta haasteita aiheuttavat perheiden uudenlaiset tarpeet ja lapsiperheiden monimuotoistuminen. Yhteiskunnassamme ei ole pystytty vastaamaan nykyisillä tuen muodoilla kaikkien perheiden tarpeisiin ja haasteiksi on muotoutunut esimerkiksi lapsiperheköyhyys, perheen ja työn yhteensovittaminen. Kaikkialla ei ole myöskään käytössä yhdenvertaisia palveluita, sillä sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus eivätkä rakenteet pysty turvaamaan niitä kaikille suomalaisille yhdenvertaisesti. (Valtioneuvosto, viitattu 25.10.2020.)

Lapsiperheiden palvelut ovat hajautuneet monelle eri sektorille ja eri toimipisteisiin. Palveluissa esiintyy myös yhteensovittamisen, kohtaamisen sekä johtamisen haasteita ja kustannukset ovat usein suuria. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma pyrkii vastaamaan näihin haasteisiin ja ehkäisemään palveluiden eriarvoista tavoitettavuutta. (Aula 2019, viitattu 25.10.2020.) LAPE-hankkeen myötä kehitettävät perhekeskukset kokoavat lapsiperheiden palvelut yhtenäiseksi kokonaisuudeksi (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018, viitattu 25.10.2020). Tavoitteena on myös siirtää palvelujen painopistettä raskaista palveluista ehkäiseviin palveluihin ja tuoda palvelut lähemmäksi lapsiperheitä (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020, viitattu 25.10.2020). Hallituksen lapsiperhestrategian mukaisesti lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmaa tullaankin jatkamaan ja lisäksi tullaan kehittämään perhekeskustoimintamallia ja tukemaan sosiaalihuoltolain mukaisia perheille suunnattuja ennaltaehkäiseviä palveluja (Valtioneuvosto, viitattu 25.10.2020). Syksyllä 2020 hallitus palautti myös subjektiivisen päivähoito-oikeuden, joka tarkoittaa sitä, että jokainen lapsi saa osallistua kokoaikaisesti varhaiskasvatukseen, vaikka hänen vanhempansa olisivatkin kotona. Subjektiivinen päivähoito-oikeus vahvistaa lasten ja perheiden tasa-arvoisuutta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019, viitattu 25.10.2020.)

Yhteenvetona voitaneenkin todeta, että perhekerhon kaltaiset lapsiperheille suunnatut matalan kynnyksen palvelut voivat olla merkittävä voimavara lapsiperheille. Lapsiperheiden kannalta tällaisilla palveluilla voi olla huomattava rooli ehkäistäessä hyvinvointia uhkaavia tekijöitä syntymästä ja kasaantumasta. Lapsiperheen hyvinvoinnin tukemista ajatellen olisikin siis tärkeää, että tulevaisuudessa tällaisia yhdenvertaisesti ja helposti tavoitettavia palveluja olisi tarjolla enemmän.

6.5 Tarvetta selkeälle rungolle ja intensiivisemmälle ohjaukselle

Toisen tutkimustehtävämme mukaisesti analysoimme: “Miten Lomakoti Onnela ry:n perhekerhotoimintaa tulisi kehittää perhekerhoon osallistuneiden äitien mielestä?” Kehittämällä tarkoitetaan toimintaa, jolla pyritään saavuttamaan määritelty tavoite tai tavoitteet. Kehittämällä pyritään muutokseen ja sen kohteena voivat olla esimerkiksi toimintatavat- ja rakenteet. (Toikko & Rantanen 2009, 14, 16). Sosiaali- ja terveysalalla palveluita tulee kehittää asiakaslähtöisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että asiakkaat tulee pyrkiä ottamaan mukaan palveluiden suunnitteluun, toteuttamiseen ja kehittämiseen. Asiakaslähtöinen palveluiden kehittäminen vahvistaa asiakkaiden osallisuutta sekä vahvistaa asiakkaiden tyytyväisyyttä palveluihin. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2019, viitattu 20.10.2020.) Tutkimuksemme tulosten mukaan perheenäidit ovat pääsääntöisesti joko erittäin tyytyväisiä tai tyytyväisiä Lomakoti Onnelan perhekerhon toimintaan. Tästä huolimatta heillä oli kuitenkin myös ideoita perhekerhon kehittämiseen liittyen.

Vaikka perheenäidit kokivat perhekerhon hyväksi ominaisuudeksi sen vapaamuotoisuuden, he toivoivat silti perhekerhoon vapaan yhdessä olon lisäksi enemmän ohjattua ja aikataulutettua tekemistä eli toisin sanoen selkeämpää runkoa perhekerhon kulkuun. Osa vastaajista toivoi enemmän ohjattua tekemistä lapsille, jotta aikuisille jäisi enemmän aikaa keskusteluun. Aikataulutettu sekä ohjattu tekeminen voisikin houkutella Lomakoti Onnelan perhekerhoon enemmän asiakkaita, sillä tällöin äidit vapautuisivat hetkeksi lastenhoidosta ja pääsisivät viettämään pientä hengähdystaukoa muiden perheenäitien kanssa.

Perheenäidit kokivat, että perhekerhon ohjaajan roolin olisi hyvä olla nykyistä intensiivisempi. Eräs vastaaja ehdotti myös, että ohjaajien olisi ainakin jokseenkin ryhmäytyä vanhempien lasten kanssa. Edellä mainituista kehittämissuhteista päätellen perhekerhoon kaivataan mahdollisesti enemmän rauhallisuutta ja selkeyttä.

Yksi vastaaja nosti ohjaukseen liittyen esille myös sen että olisi hyvä käydä läpi, ketä perhekerhossa on paikalla, jotta lapset oppisivat toistensa nimiä ja jokainen tulisi huomioitua yksilönä. Lapsiryhmissä lapset pääsevät harjoittelemaan esimerkiksi sosiaalisia ja emotionaalisia taitoja toimiessaan vertaissuhteissa toisten lasten kanssa (Lehtinen 2009, 138). Myös Lomakoti Onnelan perhekerhossa lapsilla on mahdollisuus löytää leikkikavereita sekä kehittää niin sosiaalisia taitoja kuin tunnetaitojakin. Tästä syystä ohjaajien ja vanhempien olisikin hyvä tukea lasten keskinäistä vuorovaikutusta.

Kehittämisehdotukseksi nousi myös erilaisten asiantuntijaluentojen järjestäminen esimerkiksi vanhemmuuteen, parisuhteeseen tai lasten kehitykseen liittyen. Perhekerhossa oli jo aiemmin järjestetty yksi tunnetaitoihin liittyvä asiantuntijaluento josta perheenäidit olivat pitäneet. Tällaiset asiantuntijaluennot mahdollistavat perheenäideille tiedollista vertaistukea. Erilaiset luennot olisivat hyvä tilaisuus vaikuttaa lapsiperheiden hyvinvointiin, sillä niissä olisi helppo jakaa tietoa esimerkiksi saatavilla olevista lapsiperheiden palveluista.

Tiivistettynä johtopäätöksenä voidaan todeta, että Lomakoti Onnelan perhekerhotoiminta on hyödyllistä, sillä se tukee perheiden hyvinvointia monin eri tavoin. Uskoaksemme tällaisille palveluille onkin suuri tarve yhteiskunnassamme, sillä kuten jo aiemmin tietoperustassa ollaan todettu, Lomakoti Onnelan perhekerhon kaltaiset matalan kynnyksen ehkäisevät palvelut voivat muun muassa lisätä osallisuutta, vähentää eriarvoisuutta, ehkäistä syrjäytymistä sekä vahvistaa koettua hyvinvointia.

7 POHDINTA

Opinnäytetyömme tavoitteena oli tuottaa yhteistyökumppanillemme tietoa siitä, millaisia kokemuksia perheenäideillä on perhekerhosta ja millaisia kehittämisideoita heillä on perhekerhoon liittyen. Tutkimuksemme on pääosin kvantitatiivinen, mutta siinä on myös kvalitatiivisia piirteitä. Aineistonkeruun toteutimme sähköisellä kyselytutkimuksella.

Tutkimuksemme päätuloksena voidaan todeta, että Lomakoti Onnelan perhekerhossa mahdollistuvat niin vertaistuen, yhteisöllisyyden kuin osallisuudenkin kokemukset. Perheenäidit kokivat perhekerhossa vertaistukea esimerkiksi tunteiden ja lapsiperheen elämään liittyvien kokemusten jakamisena. Tämän koettiin mahdollistuvan muun muassa erityisesti luottamuksellisen ilmapiirin ja kuulluksi tulemisen myötä. Yhteisöllisyyttä koettiin esimerkiksi ystäväystymisenä, tunteiden kokemisena yhdessä sekä hyväksyvän ilmapiirin kokemuksina. Yhteisöllisyyden koettiin mahdollistuvan erityisesti yhteenkuuluvuuden tunteen ansiosta. Avoimen ilmapiiriin ja syrjimättömyyden koettiin puolestaan mahdollistavan osallisuuden kokemuksia, kuten omana itsenään olemisen ja perhekerhon sisältöön vaikuttamisen. Pääasiassa perheenäidit ovat tyytyväisiä perhekerhon toimintaan, mutta heidän mielestään perhekerhon kulkuun olisi hyvä kehittää selkeämmät rutiinit ja ohjaajille intensiivisempi rooli.

Opinnäytetyön aiheen valintaan vaikutti erityisesti oma kiinnostuksemme lapsiperheiden parissa tehtävään työhön. Opinnäytetyöprosessimme alkoi loppuvuodesta 2019, jolloin otimme yhteyttä Lomakoti Onnela ry:n yhteyshenkilöön. Saimme häneltä ehdotuksen toteuttaa opinnäytetyömme syksyllä 2019 alkaneesta perhekerhosta. Perhekerho on perustettu ennaltaehkäiseväksi ja matalan kynnyksen palveluksi tukemaan lapsiperheiden hyvinvointia. Halusimme tarttua tähän aiheeseen, koska lapsiperheiden hyvinvointi on ollut viime aikoina pinnalla keskusteluissa ja sosionomin työssä ennaltaehkäisevällä työotteella on suuri merkitys. Lomakoti Onnela ry:n yhteyshenkilön mukaan tällaisia matalan kynnyksen palveluja tulisi olla tarjolla lapsiperheille enemmän. Hänen mukaansa jatkorahoituksen saaminen toiminnalle on työlästä ja perusteluja toiminnan hyödyllisyydestä vaaditaan paljon. Lomakoti Onnelasta toivottiinkin, että voisimme tutkia opinnäytetyössämme perhekerhossa kävijöiden kokemuksia toiminnasta ja saada rahoittajalle näyttöä toiminnan hyödyllisyydestä. Lisäksi meidän toivottiin keräävän asiakkailta ideoita perhekerhon kehittämiseen, jotta toimintaa voitaisiin kehittää yhä enemmän asiakkaiden tarpeita ja mieltymyksiä vastaaviksi.

Koemme, että opinnäytetyömme on onnistunut, koska pystyimme saavuttamaan opinnäytetyöprosessille asettamamme tavoitteet. Onnistuimme vastaamaan tutkimuskysymyksiin tuottamalla tietoa siitä, millaisia kokemuksia perheenäideillä on Lomakoti Onnelan perhekerhosta. Lisäksi tuotimme opinnäytetyöllämme asiakaslähtöisiä kehittämisideoita, jotka ovat Lomakoti Onnelan hyödynnettävissä toimintansa kehittämiseen.

Aluksi suunnitelmanamme oli toteuttaa kvalitatiivinen tutkimus teemahaastatteluja hyödyntäen. Keväällä 2020 alkanut koronapandemia (COVID-19) aiheutti kuitenkin muutoksia suunnitelmiimme, koska haastatteluja ei voitukaan toteuttaa kasvatusten kokoontumisrajoitusten takia. Tästä syystä vaihdoimme tutkimuksen toteuttamisen pääosin kvantitatiiviseksi tutkimukseksi ja käytimme tutkimusmenetelmänä sähköistä kyselytutkimusta. Tutkimuksemme sai kuitenkin myös laadullisia piirteitä, koska halusimme luoda kyselylomakkeeseen muutamia avoimia kysymyksiä, jotta perheenäidit pääsevät itse sanoittamaan kokemuksiaan. Tutkimusmenetelmän valintaan liittyvät muutokset hidastivat huomattavasti opinnäytetyöprosessiamme, mutta olemme tyytyväisiä, että pystyimme mukautumaan tilanteeseen.

Saavutimme myös henkilökohtaiset oppimistavoitteemme, jotka liittyivät sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetensseissa kehittymiseen. Henkilökohtaisista tavoitteistamme onnistuimme mielestämme parhaiten eettisen osaamisemme kehittämässä. Pehdyimme tarkasti tutkimusta ohjaaviin eettisiin periaatteisiin ja onnistuimme huomioimaan ne koko opinnäytetyöprosessimme ajan. Asiakastyönosaamisemme karttui toimivassa vuorovaikutuksessa Lomakoti Onnelan perhekerhon henkilöstön kanssa, mutta harmiksemme emme kuitenkaan pystyneet luomaan vuorovaikutussuhdetta perhekerhoon osallistuviin perheenäiteihin. Tämä johtui siitä, että koronakriisin takia emme pystyneetkään tapaamaan perheenäitejä henkilökohtaisesti. Pystyimme kuitenkin mukautumaan tilanteeseen ja saamaan perheenäitien äänet kuuluville muuttamalla alkuperäistä tutkimusmenetelmäämme. Ymmärryksemme lapsiperheille tarjolla olevasta sosiaaliturvasta ja sen riittävydestä kasvoi teoreettista tietoperustaa kerätessämme eli saavutimme myös palvelujärjestelmäosaamisen tavoitteemme. Kriittisen ja osallistavan yhteiskuntaosaamisen sekä työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaamisen näkökulmasta kehityimme erityisesti oman työn reflektimisessa. Haastavimmaksi henkilökohtaiseksi oppimistavoitteeksemme voimme sanoa tutkimuksellisen kehittämis- ja innovaatio-osaamisemme kehittämisen, jossa tavoitteenamme oli oppia luomaan tutkimusprosessi aina suunnitteluvaiheesta analysointivaiheeseen. Tutkimuksen laatiminen oli meille molemmille uutta ja päätöksemme yhdistää sekä kvantitatiivinen että kvalitatiivinen menetelmäsuuntaus osoittautui isotöiseksi,

sillä molempiin perehtyminen vei paljon aikaa. Tämä näkyi opinnäytetyöprosessin varrella myös useina muokkauksina ja hienosäätönä, mutta toisaalta sen myötä opinnäytetyöstämme prosessistamme tulikin entistä opettavaisempi. Opinnäytetyöprosessin aikana olimme ennen kaikkea todella paljon lapsiperheiden tukemisesta ja tätä tietoutta voimme hyödyntää jatkossa työskennellessämme sosiaalialan ammattilaisina.

Tuloksemme koskevat vain tutkimukseen osallistuneiden perheenäitien omakohtaisia kokemuksia, joten tutkimustuloksemme ei ole täysin yleistettävissä. Tutkimuksemme luotettavuutta heikensi vastaajien kato, sillä vain puolet kohdejoukosta vastasi kyselyymme. Jäimme pohtimaan, olisiko meidän kannattanut sittenkin toteuttaa tutkimus Webropol-kyselyn sijaan esimerkiksi teemahaastattelulla etäyhteyksiä hyödyntäen. Teemahaastatteluille olisimme saattaneet saada enemmän vastaajia tai yksityiskohtaisempia vastauksia, koska silloin olisimme itse voineet esittää tarkentavia kysymyksiä.

Koronapandemian aiheuttamista haasteista ja muutamista aikataulullisista haasteista huolimatta opinnäytetyöprosessimme sujui kaiken kaikkiaan hyvin. Yhteistyömme läpi prosessin toimi moitteettomasti ja olemme pystyneet mukautumaan opinnäytetyöprosessissamme tapahtuviin muutoksiin. Kokonaisuudessaan prosessi on ollut hyvin antoisa ja opettavainen.

Alkusyksystä 2020 kuulimme Lomakoti Onnelan yhteyshenkilöltä perhekerhotoiminnan muuttuvan perhepäiviksi. Perhepäivät toteutetaan Lomakoti Onnela ry:n sekä Oulun varhaiskasvatuksen yhteistyönä. Näitä perhepäiviä aletaan järjestämään noin kerran viikossa ja niihin on tervetulleita vanhemmat lapsineen sekä myös kotona asuvat ikäihmiset. Perhepäivien aikana on ohjattua tekemistä, kuten esimerkiksi teatteriesityksiä, ulkoilua sekä yhteisiä leikkejä. Tämän lisäksi tarjolla on lounas sekä vapaata yhdessäoloa. Uskomme, että perhepäivät on kehitetty Lomakoti Onnelan perhekerhon työntekijöiden havaitsemien kehitystarpeiden pohjalta. Olisi hienoa, jos perhepäivien myötä myös isät osallistuvat jatkossa toimintaan enemmän. Ikäihmisten kutsuminen mukaan perhepäiviin on hyvä keino vähentää ikääntyneiden syrjäytymistä sekä mahdollisuus eri sukupolvien kohtaamiselle. Toivottavasti myös perhepäivät mahdollistavat osallistujilleen yhteisöllisyyden, osallisuuden ja vertaistuen kokemuksia samoin kuin perhekerho.

Jatkotutkimuksena voitaisiinkin tutkia, onko lapsiperheillä samankaltaisia kokemuksia tällaisesta Lomakoti Onnelan perhepäivätoiminnasta kuin perhekerhotoiminnasta. Me keskityimme opinnäytetyössämme ainoastaan lapsiperheiden äitien kokemusten tutkimiseen, koska perheiden isät eivät juurikaan osallistu perhekerhon toimintaan. Jatkotutkimuksena olisi mielenkiintoista tutkia

myös sitä, miten isä voitaisiin osallistaa perhekerhotoimintaan enemmän. Lisäksi mielenkiintoisena jatkotutkimusaiheena voisi olla perhekerhojen merkitys ennaltaehkäisevänä tukimuotona yhteiskunnallisella tasolla tarkasteltuna.

LÄHTEET

Allardt, E. 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Porvoo: Wsoy.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Viitattu 9.10.2020. http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?_t=1578480382

Aula, M. 2019. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma LAPE – lyhyesti. Viitattu 25.10.2020. <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2019-AK-236191.pdf>

Bardy, M. & Heino, T. 2013. Katsaus lastensuojelun toimintaympäristöihin: paniikista toivoon ja näköalat auki 2013. Teoksessa Bardy, M. (toim.) Lastensuojelun ytimissä. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Castrén, A., Tuomaala, V. & Neuvonen, S. 2017. Avioliittoperheen tuolla puolen. Vastasyntyneiden perheet Helsingissä. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.

Haaranen, A. 2012. Realistinen arviointi lapsiperheiden vanhempainryhmistä: Muutokset perheen terveydessä ja vaikuttavuutta edistävät toiminnot. Kuopio: Itä-Suomen yliopisto, Terveystieteiden tiedekunta, Hoitotieteen laitos. Viitattu 23.10.2020. https://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-0968-8/urn_isbn_978-952-61-0968-8.pdf

Hakulinen, T., Laajasalo, T. & Mäkelä, J. 2019. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen vahvistaminen. Teoriasta käytäntöön. Helsinki: Punamusta. Viitattu 3.3.2020. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138389/URN_ISBN_978-952-343-357-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Halme, N. & Perälä, M. 2014. Lapsiperheiden huolet ja avunsaanti. Teoksessa Lammi-Taskula & Karvonen 2014. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Halme, N., Vuorisalmi, M. & Perälä, M. 2014. Tuki, osallisuus ja yhteistoiminta lasten ja perheiden palveluissa. Työntekijöiden näkökulma. Viitattu 4.3.2020.
http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/114954/URN_ISBN_978-952-302-110-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Hanifi, R. 2013. Sosiaalinen pääoma jakautuu epätasaisesti. Tilastokeskus. Viitattu 20.10.2020.
https://www.stat.fi/artikkelit/2012/art_2012-12-10_003.html

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2015. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Hynninen, L. 2007. Merkitsee jo tosi paljon se, että näkee muita, on juttuseuraa ja lapsella leikkikavereita. Äitien kokemuksia PerheSantran tarpeellisuudesta. Lahden ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 22.10.2020.
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/11778/2007-05-23-02.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Hämäläinen, U. & Kangas, O. 2010. Perhepiirissä. Johdanto: Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin tarkastelua. Kelan tutkimusosasto, Helsinki.

Innokylä 2016. Sosionomi (AMK) kompetenssit. Viitattu 25.1.2020.
<https://www.innokyla.fi/documents/1167850/5e8f1ef1-7a5b-4dfb-a629-0ea09dbfe904>

Isola, A., Kaartinen, H., Leemann, L., Lääperi, R., Schneider, T., Valtari, S. & Keto-Tokoi, A. 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Viitattu 9.10.2020.
http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1

Jyrkämä, O. Vertaistukiryhmä käyntiin! Teoksessa Laatikainen, T. 2010. Vertaistoiminta kannattaa. Asumispalvelusäätiö ASPA. Viitattu 7.3.2020.
http://www.kansalaisareena.fi/Vertaistoiminta_kannattaa.pdf

Jämsén, A., Pyykkönen, A. & Reittu-Kuurila, N. 2014. oSallisuuden jäljillä. [Joensuu]: Pohjois-Karjalan. Sosiaaliturvayhdistys. Viitattu 24.10.2020. <https://www.pksotu.fi/pksotu/wp-content/uploads/2018/02/oSallisuuden-j%C3%A4ljill%C3%A4-verkkoversio-pakattuna-16052014.pdf>

Järvikoski, A., Lindh, J. & Suikkanen, A. 2011. Kuntoutus muutoksessa. Tampere: Juvenes Print.

Järvinen, R., Lankinen, A., Taajamo, T., Veistilä, M. & Virolainen, A. 2007. Perheen parhaaksi: perhetyön arkea. Helsinki: Edita.

Kaikkonen, R., Mäki, P., Hakulinen-Viitanen T., Markkula, J., Wikström, K., Ovaskainen M., Virtanen, S. & Laatikainen, T. 2012. Lasten ja lapsiperheiden terveys- ja hyvinvointierot. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy. Viitattu 4.3.2020. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80049/b79b33f7-e767-4a74-ab5d-40e9b60a1fe8.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kaikkonen, R., Mäki, P., Hakulinen-Viitanen T., Markkula, J., Wikström, K., Ovaskainen M., Virtanen, S. & Laatikainen, T. 2014. Suomalaisten lasten ja lapsiperheiden terveys ja toimintakyky. Teoksessa Lammi-Taskula & Karvonen 2014. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Kuntalaki 410/2015

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen Terveystutkimus 2007. Helsinki: Edita Prima Oy.

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000

Lammi-Taskula, J. & Karvonen, S. 2014. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Lapsiperheiden hyvinvointi 2014. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417

Leemann, L. & Hämäläinen, R.-M. (2015). Matalan kynnyksen palvelut. Sosiaalisen osallisuuden

edistämisen koordinaatiohanke (Sokra). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 18.10.2020.
www.thl.fi/sokra

Lehtinen, A-R. 2009. Teoksessa Alanen, L. & Karila, K. (toim.) Lapsuus, lapsuuden instituutiot ja lasten toiminta. Tampere: Vastapaino.

Lomakoti Onnela ry 2019. Historia. Viitattu 28.12.2019. <https://www.lomakotionnela.fi/historia/>

Lomakoti Onnela ry 2020. Yhdistys. Viitattu 21.11.2020. <https://www.lomakotionnela.fi/yhdistys/>

Mielenterveystalo. Vertaistuki. Viitattu 4.3.2020. <https://www.mielenterveystalo.fi/aikuiset/itsehoito-ja-oppaat/oppaat/psykoosi/Pages/vertaistuki.aspx>

Mikkonen, I. & Saarinen, A. 2018. Vertaistuki sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Tietosanoma Oy

Ministry of Social Affairs and Health 2013. Child and Family Policy in Finland. Viitattu 25.10.2020.
http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/69916/URN_ISBN_978-952-00-3378-1.pdf

Nivala, E. & Ryyänen, S. 2019. Sosiaalipedagogiikka. Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Helsinki: Gaudeamus.

Nylund, M & Yeung, A. 2005. Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018. LAPE-muutosohjelma lisännyt perheiden, lasten ja nuorten hyvinvointia. Viitattu 25.10.2020. <https://minedu.fi/-/1271139/lape-muutosohjelma-lisannyt-perheiden-lasten-ja-nuorten-hyvinvointia>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019. Lapsen oikeus kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen palautuu. Viitattu 25.10.2020. <https://minedu.fi/-/lapsen-oikeus-kokoaikaiseen-varhaiskasvatukseen-palautuu>

Paananen, R. & Gissler, M. 2014. Hyvinvointi ulottuu sukupolvien yli. Teoksessa Lammi-Taskula & Karvonen 2014. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Pajula, E. 2014. Tositarinoita osallisuudesta. Teoksessa Jämsén, A. & Pyykkönen, A (toim.) oSallisuuden jäljillä. Joensuu: Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry. Viitattu 21.10.2020. <https://www.pksotu.fi/pksotu/wp-content/uploads/2018/02/oSallisuuden-j%C3%A4ljiill%C3%A4-verkkoversio-pakattuna-16052014.pdf>

Pelkonen, M. & Hastrup, A. 2016. Matalan kynnyksen palvelujen verkostoiminen: Perhekeskustoimintamalli. Suunnitelma kansallisen ja maakunnallisen toimeenpanon tueksi (projektisuunnitelma). Viitattu 4.10.2020. <https://verkkojulkaisut.valtioneuvosto.fi/stm/zine/19/cover>

Perälä, M., Salonen, A., Halme, N & Nykänen., S. 2011. Miten lasten ja perheiden palvelut vastaavat tarpeita? Vanhempien näkökulmia. Viitattu 4.3.2020. <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80090/27f8cf8eb-8fa8-402a-b3a0-e26dd8a7ba6d.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Perälä, M., Halme, N. & Nykänen, S. & työryhmä. 2012. Lasten, nuorten ja perheiden palveluja yhteensovittava johtaminen. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Tampere: Juvenes Print – Suomen yliopistopaino Oy.

Pihlaja, R. 2010. Kolmas sektori ja julkinen valta. Sastamala: Vammalan Kirjapaino Oy.

Pohjola, H. & Tervo, V. 2013. Perhon seurakunnan perhekerhot vanhempien terveyden edistäjinä. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 22.10.2020. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/65765/Pohjola_Hanna-Kaisa_Tervo_Veera_2013.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Raitio, M. 2016. ”Niin elämää” -päivät. Osallisuuden kokemuksia perhekerhossa. Tampereen ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 22.10.2020. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/121648/Raitio_Miia.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Rouvinen-Wilenius, P. 2014. Kohti osallisuutta - mikä estää, mikä mahdollistaa. Teoksessa Jämsén, A. & Pyykkönen, A. (toim). OSallisuuden jäljillä. Joensuu: Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys. Viitattu 24.10.2020. <https://www.pksotu.fi/pksotu/wp-content/uploads/2018/02/oSallisuuden-j%C3%A4ljill%C3%A4-verkkoversio-pakattuna-16052014.pdf>

Rouvinen-Wilenius, P. & Koskinen-Ollonqvist, P. 2011. Tasa-arvo ja osallisuus väylä terveyteen. Järjestöt suunnan näyttäjinä. Terveyden edistämisen keskuksen julkaisuja 9/2011. Helsinki. Viitattu 22.10.2020. https://issuu.com/soste/docs/tasa-arvo_ja_osallisuus_2012

Rönkkö, L. & Rytönen, T. 2010. Monisäikeinen perhetyö. WSOYpro Oy. Helsinki.

Saari, J. 2011. Hyvinvointi: Suomalaisen yhteiskunnan perusta. Helsinki: Gaudeamus.

Salmi, M., Sauli, H. & Lammi-Taskula, J. 2014. Lapsiperheiden toimeentulo. Teoksessa Lammi-Taskula & Karvonen 2014. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Segrin, C. & Flora, J. 2004. Family Communication. Taylor & Francis Group. Viitattu 25.1.2020. <https://ebookcentral-proquest-com.ezp.oamk.fi:2047/lib/oamk-ebooks/reader.action?docID=238921>

Sosiaali- ja terveysministeriö 2013. Lapsi- ja perhepolitiikka Suomessa. Viitattu 11.2.2020. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/69914/URN_ISBN_978-952-00-3374-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Suomen Mielen terveys ry. Perheitä on monenlaisia. Viitattu 19.10.2020. <https://mieli.fi/fi/mielen terveys/ihmissuhteet/perheit%C3%A4-mon enlaisia>

Suomen Mielen terveys ry. Yhdessä kasvu ja kehittyminen. Viitattu 4.3.2020. <https://mieli.fi/fi/mielen terveys/ihmissuhteet/yhdess%C3%A4-kasvu-ja-kehittyminen>

Suomen sosiaali ja terveys ry. SOSTE. Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta ei selviä haasteistaan ilman sote-järjestöjä. Viitattu 29.4.2020. <https://www.soste.fi/hyvinvointitalous/suomalainen-hyvinvointiyhteiskunta-ei-selvia-haasteistaan-ilman-sote-jarjestoja/>

Suomen sosiaali ja terveys ry. SOSTE. Sosiaali- ja terveysjärjestöt ovat merkittäviä palveluntuottajia. Viitattu 29.4.2020. <https://www.soste.fi/sote-jarjestot/sosiaali-ja-terveysjarjestot-ovat-merkittavia-palveluntuottajia/>

Särkelä-Kukko, M. 2014. Osallisuuden eriarvoisuus ja eriarvoistuminen. Teoksessa Jämsén, A. & Pyykkönen, A. (toim). Osallisuuden jäljillä. Joensuu: Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys. Viitattu 24.10.2020. <https://www.pksotu.fi/pksotu/wp-content/uploads/2018/02/osallisuuden-j%C3%A4ljiill%C3%A4-verkkoversio-pakattuna-16052014.pdf>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019. Asiakkaat ja osallisuus. Viitattu 20.10.2020. <https://thl.fi/fi/web/sote-uudistus/palvelujen-tuottaminen/asiakkaat-ja-osallisuus>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2020. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE). Viitattu 25.10.2020. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/lapsi-ja-perhepalveluiden-muutosohjelma-lape->

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2020. Lapset ja perheet. Viitattu 21.10.2020. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/elamankulku/lapset-ja-perheet>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2019. Osallisuus. Viitattu 3.3.2020. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>

Tilastokeskus 2020. Käsitteet ja määritelmät. Viitattu 25.1.2020. <http://tilastokeskus.fi/til/perh/kas>

Tilastokeskus 2020. Pikkulapsiperheiden määrä vähentynyt lähes viidenneksellä 2010-luvulla. Viitattu 26.9.2020. https://tilastokeskus.fi/til/perh/2019///perh_2019_2020-05-22_tie_001_fi.html

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi (Uudistettu laitos.). Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Hyvä tieteellinen käytäntö (HTK). Viitattu 9.10.2020. <https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanta-htk>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Viitattu 9.10.2020. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf

Törrönen, M. 2012. Onni on joka päivä: Lapsiperheen arki ja hyvinvointi. Helsinki: Gaudeamus.

Unicef. YK:n yleissopimus LAPSEN OIKEUKSISTA. Viitattu 4.3.2020. https://unicef.studio.crasman.fi/pub/public/pdf/LOS_A5fi.pdf

Valli, R. 2018. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 – Metodien valinta ja aineistonkeruu. Jyväskylä: PS-kustannus.

Valli, R. 2015. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Valtioneuvosto. ”Suomi on entistä tasa-arvoisempi ja yhdenvertaisempi maa, jossa luottamus lissääntyy ja jokainen ihminen on arvokas”. Viitattu 25.10.2020. <https://valtioneuvosto.fi/marinin-hallitus/hallitusohjelma/oikeudenmukainen-yhdenvertainen-ja-mukaan-ottava-suomi>

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Violainen, J. 2007. Kulttuuripoliittinen näkökulma osallistumiseen. Teoksessa Lindholm, A. 2015. Ei kävijästä osalliseksi. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viitattu 30.9.2020. <http://www.humak.fi/wp-content/uploads/2015/11/Arto-Lindholm-ei-kavijasta-osalliseksi.pdf>

KOKEMUKSIA LOMAKOTI ONNELA RY:N PERHEKERHOSTA

TAUSTATIEDOT

1. Minkä ikäinen olet?

- 20 vuotta tai alle
- 21 - 29 vuotta
- 30 - 39 vuotta
- 40 - 49 vuotta
- 50 vuotta tai yli

2. Ketä perheeseesi kuuluu?

- Minä, puoliso ja lapsi/lapset
- Minä ja lapsi/lapset
- Muita, ketä?

3. Millainen on perhemuotosi?

- ydinperhe
- uusioperhe
- yksinhuoltajaperhe
- jokin muu, mikä?

4. Mistä sait tiedon Lomakoti Onnelan perhekerhosta?

- kuulin siitä tutulta/ystävältä/sukulaiselta
- näin mainoksen netissä
- näin mainoksen sanomalehdessä
- muulla tavoin, miten?

5. Kuinka usein keskimäärin käyt Lomakoti Onnelan perhekerhossa?

- viikoittain
- kahden viikon välein
- kuukausittain
- kahden kuukauden välein
- harvemmin

VERTAISTUKI

6. Valitse asiat, joita olet kokenut perhekerhossa ja arvoi niiden mahdollinen merkitys itsellesi

Mikäli et ole kokenut jotakin listattua asiaa, jätä kyseisen asian kohdalta vastaamatta.

Mikäli olet kokenut jonkin asian, mutta et osaa arvioida sen merkitystä itsellesi, valitse "en osaa sanoa" -vaihtoehto.

	ei merkitystä	vähäinen merkitys	kohtalainen merkitys	huomattava merkitys	en osaa sanoa
yhdessä tekeminen	☐	☐	☐	☐	☐
välittämisen tunne	☐	☐	☐	☐	☐
tunteiden jakaminen	☐	☐	☐	☐	☐
kuulluksi tuleminen	☐	☐	☐	☐	☐
ymmärretyksi tuleminen	☐	☐	☐	☐	☐
tasa-arvon tunne	☐	☐	☐	☐	☐
voimavarojen vahvistuminen	☐	☐	☐	☐	☐
luottamuksellinen ilmapiiri	☐	☐	☐	☐	☐
yhteenkuulumattomuuden tunne	☐	☐	☐	☐	☐

	ei merkitystä	vähäinen merkitys	kohtalainen merkitys	huomattava merkitys	en osaa sanoa
ulkopuolisuuden tunne	☐	☐	☐	☐	☐
vaikeus jakaa omia kokemuksiaan	☐	☐	☐	☐	☐
yhteenkuuluvuus	☐	☐	☐	☐	☐

7. Oletko jakanut kokemuksia muiden perhekerholaisten kanssa perhe-elämään liittyvistä asioista?

- kyllä
 en

8. Millaisista asioista olet jakanut kokemuksia muiden perhekerholaisten kanssa? *

YHTEISÖLLISYYS

9. Oletko ystäväystynyt perhekerhossa?

- kyllä
 en

10. Oletko viettänyt aikaa muiden perhekerholaisten kanssa perhekerhotoiminnan ulkopuolella?

- kyllä
 en

11. Valitse asiat, joita olet kokenut perhekerhossa ja arvioi niiden mahdollinen merkitys itsellesi. Mikäli et ole kokenut jotakin listattua asiaa, jätä kyseisen asian kohdalta vastaamatta.

Mikäli olet kokenut jonkin asian, mutta et osaa arvioida sen merkitystä itsellesi, valitse "en osaa sanoa"-vaihtoehto.

	ei merkitystä	vähäinen merkitys	kohtalainen merkitys	huomattava merkitys	en osaa sanoa
tunteiden kokeminen yhdessä	☐	☐	☐	☐	☐
yhteenkuuluvuus	☐	☐	☐	☐	☐
samanhenkisyys	☐	☐	☐	☐	☐
hyväksyvä ilmapiiri	☐	☐	☐	☐	☐
avoin vuorovaikutus	☐	☐	☐	☐	☐
yhteenkuulumattomuuden tunne	☐	☐	☐	☐	☐

OSALLISUUS

12. Koetko halutessasi pystyväsi vaikuttamaan perhekerhon sisältöön?

- kyllä
 en

13. Oletko vaikuttanut perhekerhon sisältöön? Jos olet, kerro esimerkkejä.

14. Koetko pystyväsi olemaan oma itsesi perhekerhossa?

Perustele vastauksessasi, mitkä asiat vaikuttavat siihen, että koet pystyväsi / et koe pystyväsi olemaan oma itsesi perhekerhossa.

- kyllä
- en

15. Koetko pystyväsi ilmaisemaan mielipiteitäsi vapaasti perhekerhossa?

Perustelee vastauksessasi, mitkä asiat vaikuttavat siihen, että koet pystyväsi / et koe pystyväsi ilmaisemaan mielipiteitäsi vapaasti perhekerhossa.

- kyllä
- en

16. Oletko päässyt tekemään perhekerhossa itsellesi mielekkäitä asioita?

Kerro vastauksessasi, millaisia mielekkäitä asioita olet päässyt tekemään perhekerhossa tai mitkä asiat ovat olleet esteenä mielekkäiden asioiden tekemiselle.

- kyllä
- en

KEHITTÄMINEN

17. Millainen merkitys seuraavilla perhekerhoon liittyvillä asioilla on sinulle?

Mikäli listassa ei ole jotain perhekerhossa merkitykselliseksi kokemaasi asiaa, voit itse kirjoittaa sen "muu, mikä?" -kohtaan.

	ei merkitystä	vähäinen merkitys	kohtalainen merkitys	huomattava merkitys	en osaa sanoa
sosiaaliset kontaktit	☐	☐	☐	☐	☐
yhdessä tekeminen (esim. askartelu, leipominen, ulkoilu)	☐	☐	☐	☐	☐
ruokailu	☐	☐	☐	☐	☐
arjen rytmittäminen	☐	☐	☐	☐	☐
henkilökunta	☐	☐	☐	☐	☐
sitoutumattomuus	☐	☐	☐	☐	☐
maksuttomuus	☐	☐	☐	☐	☐
muu, mikä? <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐

18. Kuinka tyytyväinen olet ollut perhekerhon toimintaan?

Valitse mielipiteittäsi parhaiten vastaava luku.

0 = erittäin tyytymätön, 1 = tyytymätön, 2 = melko tyytymätön,

3 = melko tyytyväinen, 4 = tyytyväinen, 5 = erittäin tyytyväinen
Mikäli et osaa vastata, valitse "en tiedä"-vaihtoehto.

erittäin tyytymätön erittäin tyytyväinen En tiedä

19. Miten Lomakoti Onnelan perhekerhon toimintaa voitaisiin mielestäsi kehittää?

Mainitse konkreettista kehittämisehdotuksia Lomakoti Onnelan perhekerhon kehittämiseksi.

Kiitos vastauksestasi!

Kysely luotu Webropolilla
[Klikkaa tästä](#) ja lue lisää

Lomakoti Onnelan perhekerhoon osallistuneiden äitien kokemuksia perhekerhosta - kyselytutkimus

Olemme kaksi sosionomiopiskelijää Oulun ammattikorkeakoulusta ja teemme opinnäytetyötä yhteistyössä Lomakoti Onnela ry:n kanssa. Opinnäytetyömme aiheena on Lomakoti Onnela ry:n perhekerhoon osallistuneiden äitien kokemukset perhekerhon toiminnasta.

Tutkimuksen tarkoitus

Hyvä perhekerhon asiakas,

Olette osallistuneet Lomakoti Onnelan perhekerhon toimintaan. Tavoitteenamme on kartoittaa kokemuksianne perhekerhon toiminnasta.

Lomakoti Onnela haluaa kehittää toimintaansa, joten tutkimuksemme tarkoituksena on myös kerätä perhekerhoon osallistuneiden äitien mielipiteitä siitä, miten perhekerhotoimintaa voitaisiin kehittää.

Tutkimuksen kulku ja luottamuksellisuus

Tutkimuskysely suoritetaan sähköisen kyselylomakkeen avulla. Linkki kyselylomakkeeseen on tämän viestin lopussa. Vastausaikaa on 05.06.2020 asti.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja osallistuminen on sallittua peruuttaa missä tahansa tutkimuksen vaiheessa. Tutkimus suoritetaan täysin nimettömänä ja huolehdimme, että kyselyyn vastanneiden henkilöllisyydet eivät ole tunnistettavissa valmiista opinnäytetyöstämme. Kyselyaineisto tulee ainoastaan meidän käyttöömme ja aineisto hävitetään opinnäytetyöprosessimme valmistuessa. Opinnäytetyömme valmistuu syksyllä 2020 ja sen löytää luettavaksi sivulta: www.theseus.fi.

Kaikkien kyselytutkimukseen osallistujien vastaukset ovat tärkeitä, koska niiden perusteella saamme tietoa Lomakoti Onnelan perhekerhotoiminnan hyödyllisyydestä ja siitä, miten toimintaa voisi kehittää entisestään.

Kyselyyn vastaaminen kestää noin 10 minuuttia.

Mikäli teillä herää kysyttävää opinnäytetyön aiheesta tai Webropol-kyselystä, voitte olla yhteydessä meihin sähköpostitse.

Linkki Webropol-kyselyyn:

<https://link.webpolsurveys.com/S/A6586E1810171691>

Kiitos jo etukäteen tutkimukseemme osallistumisesta!

Lisätietoja:

Helena Orava
o7orhe00@students.oamk.fi
OAMK, Kontinkankaan kampus
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

Mira Peltoniemi
o7pemi00@students.oamk.fi
OAMK, Kontinkankaan kampus
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma